

Bestemmingsplan Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse plassen ter uitvoering van de aanwijzing door GS van Noord-Holland van 29 maart 2007

Ontwerp Bestemmingsplan

Provincie Noord-Holland

januari 2008
definitief

**Bestemmingsplan
Waterkwaliteitsverbetering
Loosdrechtse plassen
ter uitvoering van de aanwijzing
door GS van Noord-Holland van 29
maart 2007**

Ontwerp Bestemmingsplan

dossier : B1258 01.001

registratienummer : FJ-JU20080013

versie : 1

Provincie Noord-Holland

januari 2008

definitief

INHOUD	BLAD	
1	INLEIDING	3
1.1	Algemeen	3
1.2	Voorgeschiedenis	3
1.3	De aanwijzing	4
1.4	Beschrijving van het plangebied en zijn omgeving	6
1.5	Geldend bestemmingsplan	7
1.6	Relatie met de milieueffectrapportage	7
2	BELEIDSKADER	9
2.1	Europese beleidslijnen	9
2.2	Rijksbeleid	11
2.3	Regionaal beleid	13
2.4	Gemeentelijk beleid	14
3	PLANBESCHRIJVING	15
3.1	Probleemstelling	15
3.2	Doelstelling en Europees rechtelijke verplichtingen.	16
3.3	Onderbouwing werking verdiepingen / slibhuishouding	18
3.4	Vergelijking AGV-alternatief en Wijdemeren-alternatief.	20
3.5	Concrete planbeschrijving van het gekozen alternatief	22
3.6	Ligging verdiepingen AGV-alternatief	22
3.7	Grootte verdiepingen AGV-alternatief	23
3.8	Technische uitvoering	23
4	EFFECTEN	25
4.1	Algemeen	25
4.2	Waterparagraaf	26
4.3	Ecologie	30
4.4	Woon- en leefmilieu	31
4.4.1	Geluid	31
4.4.2	Lucht	37
4.4.3	Visuele hinder	37
4.5	Recreatie	37
4.6	Veiligheid	41
4.7	Landschappelijke en cultuurhistorische waarden	41
4.8	Inventarisatie kabels en leidingen	43
4.9	Toetsing aan de natuurwetgeving	43
5	JURIDISCHE REGELING	46
5.1	Aard en opzet van het plan	46
5.2	Artikelsgewijze toelichting	47
6	ECONOMISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN	48
6.1	Financieel - economische aspecten	48
6.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	48
7	COLOFON	50

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

De Loosdrechtse Plassen bestaat uit verschillende plassen, welke zich grotendeels bevinden op het grondgebied van de gemeente Wijdemeren. De Plassen zijn een belangrijk beschermd natuurgebied en belangrijk voor op het water gerichte vormen van dagrecreatie, zeilen, toervaren, wandelen, fietsen, vissen, zwemmen, kamperen en verblijf in vakantiewoningen langs het water.

Vanwege de grote hoeveelheden fijn slib die zich in de Loosdrechtse Plassen bevindt, wordt het doorzicht belemmerd, is er hinder voor de recreatievaart en zijn goed ontwikkelde waterlevensgemeenschappen onmogelijk. Als oplossing voor dit probleem heeft het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (verder te noemen AGV) het voornemen om drie verdiepingen aan te leggen in de Eerste, de Derde, de Vierde en de Vijfde plas, zodat het fijn slib kan bezinken. In het vigerend planologisch regime het bestemmingsplan 'Plassengebied' van de toenmalige gemeente Loosdrecht vastgesteld op 30 september 1993, gedeeltelijk correctief gewijzigd bij de 'Eerste Herziening bestemmingsplan Plassengebied' vastgesteld op 27 mei 1999, is niet in de aanleg van de verdiepingen voorzien. Dit bestemmingsplan is opgesteld om planologisch mogelijk te maken dat op drie plekken in de plassen de waterbodem wordt verlaagd met een gezamenlijke oppervlakte van ca. 10 % van het totale oppervlak van de Loosdrechtse plassen, alsmede voor de bijbehorende werken.

Het bestemmingsplan is geschreven naar de stand van zaken van het beleid in het laatste kwartaal van 2007. Er is nieuwe Europese regelgeving van kracht, die ook in de Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd en de komende tijd in aanwijzingsbesluiten, plannen e.d. nader worden geconcretiseerd. Daarbij gaat het met name om Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water (KRW), waar zo mogelijk op geanticipeerd wordt.

1.2 Voorgeschiedenis

Onderzoeken en eerste maatregelen

Vanaf de vijftiger jaren van de vorige eeuw verloor het Loosdrechtse plassengebied haar helderheid als gevolg van toenemende vervuiling, met name fosfaatbelasting. Om de waterkwaliteit van de plassen te verbeteren heeft het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) sinds 1970 al diverse maatregelen genomen. Onder meer is alle bebouwing rond de Plassen aangesloten op de riolering, wordt inlaatwater gedefosfateerd en zijn sluislekken gedicht. Alle reeds genomen maatregelen hebben echter niet het gewenste resultaat: het water van de Loosdrechtse Plassen blijft troebel.

Daarom heeft er vanaf 1979 langlopend en diepgaand onderzoek plaatsgevonden naar de problematiek van de bevaarbaarheid en helderheid van de Loosdrechtse Plassen en mogelijke structurele oplossingen daarvoor. Van 1979 tot 1990 vond het WOL¹-onderzoek plaats en van 1997 tot 1999 het onderzoek van het Waterloopkundig Laboratorium. Uit deze onderzoeken kwam naar voren, dat om de troebelheid effectief te bestrijden gelijktijdig de productie van particulier materiaal (algengroei) zou moeten worden beperkt (door het wegnemen van nutriëntbronnen, met name fosfaat), en de opwerveling van bodemmateriaal onder invloed van wind zou moeten worden verminderd. Voorts zijn in die onderzoeken een groot aantal maatregelen onderzocht en beoordeeld.

¹ Werkgroep Waterkwaliteitsonderzoek Loosdrechtse Plassen.

Stuurgroep Loosdrechtse Plassen

De troebelheid van de Loosdrechtse Plassen is niet alleen een probleem van AGV. Ook de gemeente Loosdrecht (later gemeente Wijdmeren) heeft het probleem erkend en is in 1998 één van de medeoprichters geweest van de Stuurgroep Loosdrechtse Plassen. In de Stuurgroep zijn naast de gemeente en het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, ook de provincies Noord-Holland en Utrecht, het plessenschap Loosdrecht en omgeving, het waterleidingbedrijf Amsterdam en de Vereniging Natuurmonumenten vertegenwoordigd. De Hiswa en het watersportverbond zijn als adviseur betrokken. Bij de oprichting van de stuurgroep is een intentieverklaring ondertekend om in 10 jaar tijd helder water te realiseren. De deelnemende partijen hebben de verplichting op zich genomen om elk vanuit hun verantwoordelijkheid hun steentje bij te dragen om die doelstelling te realiseren. In februari 2001 hebben de deelnemende partijen in de Stuurgroep het "Uitvoeringskader Loosdrechtse plassen" ondertekend. Eén van de projecten van de stuurgroep is het Herstelplan Loosdrechtse Plassen, waarvan AGV de initiatiefnemer is.

Het Herstelplan bestaat naast maatregelen om de externe fosfaatbelasting te verminderen uit het aanbrengen van verdiepingen in de Loosdrechtse plassen. Daartoe diende volgens de toenmalige gemeente Loosdrecht het vigerende bestemmingsplan "Plassengebied" te worden gewijzigd.

Tussen juli 2001 en oktober 2002 heeft de gemeente Loosdrecht (vanaf 1 januari 2002 gemeente Wijdmeren) daaraan medewerking gegeven. Daartoe heeft de gemeente Wijdmeren het voorontwerp-bestemmingsplan in mei/juni 2002 in de inspraak en het wettelijk vooroverleg gebracht. In oktober 2002 schortte B&W van Wijdmeren de medewerking op totdat het MER over de verdiepingen zou zijn uitgebracht. Dat MER werd in september 2003 aan Gedeputeerde Staten aangeboden, maar dat nam de reserves van de gemeente ten opzichte van het verdiepingenplan niet weg. In januari 2005 besloot de gemeenteraad namelijk de bestemmingsplanprocedure definitief stop te zetten.

1.3 De aanwijzing

In december 2006 hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland besloten een aanwijzingsprocedure te starten om de gemeente Wijdmeren er toe te bewegen mee te werken aan het herstelplan. Op 17 januari 2007 heeft overleg plaatsgevonden met de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft toen opnieuw kenbaar gemaakt niet mee te willen werken aan de uitvoering van het Herstelplan Loosdrechtse Plassen. Als onderdeel van de aanwijzingsprocedure is een Strategische Milieubeoordeling (SMB), ook wel PLAN-MER, opgesteld². Hierin is een vergelijking gemaakt tussen de effecten van het Voorkeursalternatief 'en het '10-puntenplan-alternatief' van de gemeente Wijdmeren³.

² Provincie Noord-Holland (2007), Strategische Milieubeoordeling Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen.

³ Dit plan is omschreven in de 'Startnotitie Alternatieve maatregelen voor de aanleg van Verdiepingen in de Loosdrechtse Plassen in relatie tot de Europese Kader Richtlijn Water' van 28 maart 2006.

Het belangrijkste verschil tussen beide alternatieven is dat de kern van het voorkeursalternatief bestaat uit de aanleg van verdiepingen, terwijl het 10-puntenplan juist beoogt om door toepassing van andere maatregelen (met name baggeren) verdiepingen onnodig te maken. De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) concludeert in haar toetsingsadvies over de SMB, dat het terecht is dat baggeren en slibafvoer versus aanleg van verdiepingen voor slibvang als hoofdmaatregelen in het SMB met elkaar zijn vergeleken. Er is immers voldoende duidelijk gemaakt dat het grootste nog te behalen resultaat (in aanvulling op de reeds genomen defosfateringsmaatregelen) met ingrijpendere maatregelen moet worden bereikt. Voorts acht zij het omvangrijke ruimtebeslag voor de berging van het gebaggerde slib het grootste nadelige milieueffect van het 10-puntenplan. Berging in de directe omgeving van de Loosdrechtse Plassen betekent dat graslandareaal als fourageergebied voor trek- en wintervogels (Smient, Kolgans, Wulp) en voor broedvogels (Purperreiger) voor de langere termijn verloren gaat. Significante negatieve gevolgen in relatie tot de Vogel- en Habitatrichtlijn instandhoudingsdoelen zijn daardoor niet uit te sluiten. De kans op negatieve gevolgen voor de beschermde natuur zijn bij het AGV-plan aanmerkelijk kleiner.

Het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. vormt samen met de SMB de onderbouwing van de aanwijzing, waartoe de Provincie Noord-Holland op 27 maart 2007 heeft besloten. De provincie maakt hiermee gebruik van haar bevoegdheid ingevolge artikel 37 WRO. Ze heeft de gemeente Wijdmeren opgedragen een bestemmingsplan vast te stellen welke drie verdiepingen (slibvangen) in de Loosdrechtse Plassen mogelijk maakt. Per brief heeft de gemeente aangegeven op 10 mei 2007 te hebben besloten niet mee te werken aan de opgedragen vaststelling van dit bestemmingsplan. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland treden daarom in de plaats van de gemeente Wijdmeren en stellen zelf het betreffende bestemmingsplan op. Dit bestemmingsplan zal ingevolge artikel 38 tweede lid WRO binnen een jaar na de kennisgeving van het afzien van medewerking door de gemeenteraad van Wijdmeren, dat wil zeggen vóór 10 mei 2008, moeten worden vastgesteld. Gebeurt dit niet, dan verloopt de aanwijzing en is de provincie niet langer bevoegd tot het vaststellen van het bestemmingsplan.

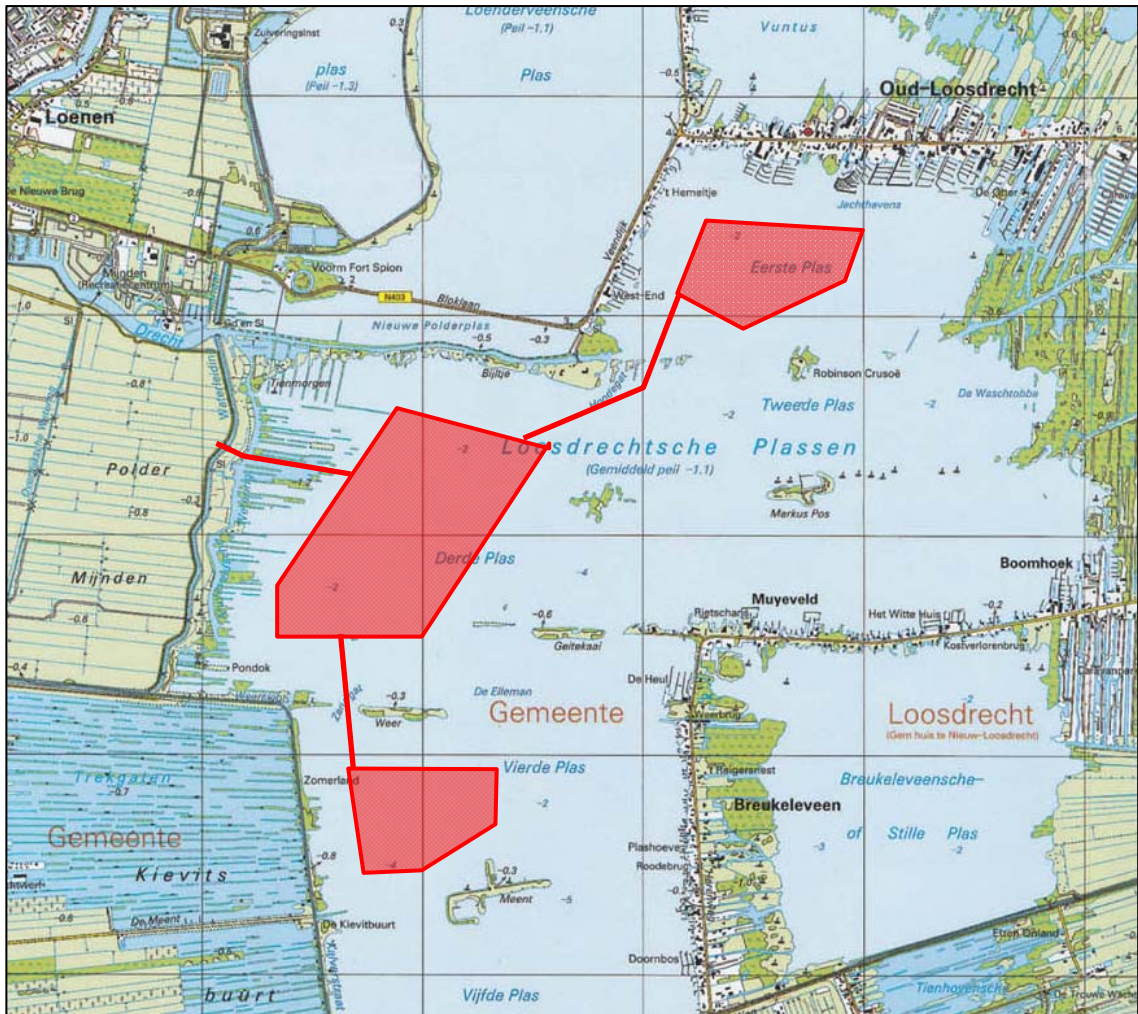
In het aanwijzingsbesluit van GS zijn de volgende inhoudelijke aanwijzingen voor dit bestemmingsplan opgenomen:

- Er komen enkele diepe putten voor 'natuurlijke slibvang'(verdiepingen) (Streekplan Noord Holland Zuid). Het betreft minimaal 3 diepe putten.
- De gezamenlijke oppervlakte van de verdiepingen bedraagt ca. 120 ha. (Streekplan Noord Holland Zuid).
- In het bestemmingsplan worden zodanige bestemmingen en voorschriften opgenomen dat het verdiepingenplan van het Herstelplan Loosdrechtse Plassen tot uitvoering kan komen. Het bestemmingsplan moet tevens een grondslag bieden voor de ontgrondingenvergunning. De ontgrondingenvergunning is MER-plichtig.
- De verdiepingen worden aangelegd op de locaties die op bij het aanwijzingsbesluit behorende kaart zijn aangewezen. Deze locaties komen overeen met de locaties zoals deze waren aangewezen in het ontwerp van de Partiële herziening bestemmingsplan Plassengebied 2002.
- Varianten in aanvulling op het verdiepingenplan zijn mogelijk, mits voldaan wordt aan het voorgaande.

Het op te stellen bestemmingsplan zal zowel wat plangebied betreft als bestemmingen en voorschriften aan deze inhoudelijke aanwijzingen moeten voldoen.

1.4 Beschrijving van het plangebied en zijn omgeving

De Loosdrechtse Plassen zijn verdeeld over vijf plassen, welke (enigszins) van elkaar gescheiden zijn door eilanden en rietkragen. Dit bestemmingsplan betreft een wijziging van functie voor het westelijke deel van de Eerste Plas, de Derde Plas en de Vierde Plas, zie onderstaande kaart waarop globaal het plangebied is aangegeven, voor een gedetailleerde kaart wordt verwezen naar de bijgevoegde plankaart.

Figuur 1: globale weergave van het plangebied

De plassen zijn een belangrijk gebied voor vogels. In het concept aanwijzingsbesluit voor de Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden van het ministerie van LNV zijn de Oostelijke Vechtplassen, waar de Loosdrechtse Plassen onderdeel van uitmaken, aangewezen als Vogelrichtlijngebied, met uitzondering van de Eerste plas.

Ook zijn de plassen een belangrijk gebied voor de watersport en het zeilen in het bijzonder. Het gebied rond de Loosdrechtse Plassen is belangrijk voor de op het water gerichte vormen van dagrecreatie, zeilen, toervaren, wandelen, fietsen, vissen, zwemmen, kamperen en verblijf in vakantiewoningen langs het water.

In de Loosdrechtse Plassen bevinden zich enkele eilanden (waaronder Robinson Crusoe, Markus Pos, Geitekaai, Weer en Meent). Deze eilanden dienen, exclusief Robinson Crusoe, als openbare aanleghaven met ligplaatsen en zwemstranden voor de recreatievaart. De enige bebouwing die aanwezig is op deze eilanden zijn enkele toiletten, afvalcontainers en een snackbar (op eiland Meent).

Aan de zuidzijde van de Loosdrechtse Plassen ligt de Bethunepolder, een belangrijk innamegebied van water voor drinkwater. Vandaaruit loopt aan de westzijde van de plassen het Waterleidingkanaal, dat de Bethunepolder verbindt met de aan de noordzijde van de plassen gelegen Loenderveense plas met daarin de Waterleidingplas. Aan de noordoost- en oostzijde liggen diverse woonkernen (Oud-Loosdrecht, Boomhoek, Breukelerveen).

Het plangebied bestaat slechts uit drie locaties in het water van de Loosdrechtse Plassen ter plaatse van de drie aan te leggen putten en uit enkele smalle stroken grond in het water en op onbebouwde delen van de oever ten behoeve van een zandtransportleiding.

1.5 Geldend bestemmingsplan

Het plangebied is gelegen binnen het geldende bestemmingsplan 'Plassengebied' (1993), gedeeltelijk gewijzigd bij de 'Eerste herziening bestemmingsplan Plassengebied (1999). Voor een deel van het plangebied van dit vigerende bestemmingsplan zal dit nieuwe bestemmingsplan worden vastgesteld met nieuwe bestemmingen en nieuwe voorschriften. Voor een groot deel zijn de huidige voorschriften niet met de nieuwe bestemmingen in strijd. Inhoudelijk zijn de vigerende voorschriften derhalve zoveel mogelijk overgenomen.

1.6 Relatie met de milieueffectrapportage

In het voorjaar van 2007 is de PLAN-MER en besluit-MER procedure gestart voor respectievelijk de vaststelling van het bestemmingsplan en de ontgrondingenvergunning. De betrokken overheidsorganen en de wettelijke adviseurs zijn geraadpleegd over de startnotitie en een ieder heeft binnen zes weken inspraakreacties kunnen geven. Omdat eerst de planologische basis zeker moet zijn gesteld in een vastgesteld bestemmingsplan alvorens de ontgrondingenvergunning kan worden verleend, zal het opstellen en ter inzage leggen van het MER gefaseerd worden uitgevoerd. Eerst zal het PLAN-MER gedeelte worden opgesteld en gelijktijdig met het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegd en daarna zal het besluit-MER worden opgesteld en gelijktijdig met de ontwerp-ontgrondingenvergunning ter inzage worden gelegd. De ontgrondingenvergunningprocedure zal direct na de vaststelling van het bestemmingsplan in gang worden gezet. De Commissie MER heeft haar advies voor richtlijnen voortvarend uitgebracht en GS hebben de richtlijnen op 20 november 2007 vastgesteld, gelijktijdig met het vrijgeven van het voorontwerp bestemmingsplan voor het wettelijk vooroverleg.

Een en ander betekent dat de procedures van PLAN-MER en bestemmingsplan als volgt aan elkaar gekoppeld worden:

Tabel 1: koppeling Bestemmingsplan en PLAN-MER

Bestemmingsplan	PLAN-MER
1. Wettelijk vooroverleg over het Voorontwerp bestemmingsplan	
2. Opstellen ontwerp-bestemmingsplan	Opstellen PLAN-MER (milieuraapport)
3. Terinzagelegging ontwerp bestemmingsplan	Terinzagelegging van het PLAN-MER
4. Motivering van de gemaakte keuzes in het bestemmingsplan o.b.v. het PLAN-MER en de ingediende zienswijze	
5. Vaststelling bestemmingsplan	

In het PLAN-MER wordt naast het voorkeursalternatief, het AGV-alternatief uit het Herstelplan Loosdrechtse Plassen, een tweede alternatieve oplossing beschreven en met het voorkeursalternatief vergeleken. Dit tweede alternatief is een oplossing, die door de gemeenteraad van Wijdmeren in haar brief van 10 mei 2007 is genoemd en verder wordt aangeduid als 'het Wijdmeren-alternatief' (zie tekstkader). Het Wijdmeren alternatief bestaat uit een maximale diepte van de verdiepingen tot 8 meter en zandafdekking van de waterbodem buiten de verdiepingen⁴.

Wijdmeren-alternatief

De naam Wijdmeren-alternatief verwijst naar de gemeenteraad van Wijdmeren, die bij brief van 10 mei 2007 heeft aangegeven, dat deze oplossing het waard is om als alternatief te (laten) onderzoeken op zijn effectiviteit en milieueffecten. De benaming van dit alternatief betekent niet dat de gemeente Wijdmeren zich op enige manier vooraf committeert aan of haar voorkeur uitspreekt voor dit alternatief.

⁴ zie Startnotitie 'verbetering waterkwaliteit Loosdrechtse Plassen', 4 juli 2007

2 BELEIDSKADER

De Loosdrechtse Plassen vormen het grootste plassengebied binnen het beheersgebied van het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV). De plassen vervullen een functie als recreatie- en natuurgebied. In het Waterbeheerplan AGV 2006-2009 is daarom, in overeenstemming met het provinciaal Waterplan Noord-Holland 2006-2010, de functie "recreatieplas met natuurwaarden" aan de plassen toegekend. Daarnaast maken de Loosdrechtse Plassen onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

Verscheidende beleidslijnen op (inter)nationaal en regionaal niveau zijn van belang. In deze paragraaf zijn beleidslijnen opgenomen op Europees-, Rijks- en Regionaal niveau. Hierbij voeren de thema's waterkwaliteit, ecologie en recreatie de boventoon.

2.1 Europese beleidslijnen

Europese Zwemwaterrichtlijn

De nieuwe Europese richtlijn voor zwemwater (2006/7/EG) schrijft voor dat alle zwemwateren in 2015 een "goede kwaliteit" bereikt hebben, op basis van waarden voor een tweetal microbiologische parameters. De nieuwe Europese Zwemwaterrichtlijn wordt op dit moment geïmplementeerd in de Nederlandse Wetgeving (Whvbz). De norm voor doorzicht (> 1 meter) voor oppervlaktewateren met als functie zwemwater blijft vrijwel zeker van kracht in de Whvbz (zie rijksbeleid, paragraaf 2.2).

Europese Kaderrichtlijn Water

Volgens de verplichtingen uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) moeten voor alle waterlichamen, waar de Loosdrechtse Plassen er één van is, in 2009 waterkwaliteitsdoelen worden vastgesteld. Het betreft een toetsing aan concrete ecologische doelen zoals die voor het plangebied worden vastgesteld, inclusief de doelstellingen voor nutriëntenconcentraties en overige relevante randvoorwaarden. Er rust een resultaatsverplichting op de aan Brussel gerapporteerde maatregelenpakketten om tot de doelstellingen te komen. Wanneer voldoende gemotiveerd, is fasering tot 2027 toegestaan. Indien de doelstellingen niet gehaald worden zal dit vanuit Brussel leiden tot Europese boetes, die niet alleen aan nationale, maar ook aan regionale overheden kunnen worden opgelegd.

Het watersysteem 'De Loosdrechtse Plassen' heeft voor de KRW de status van een kunstmatig watersysteem (ontstaan door veenwinning). Op dit moment (december 2007) wordt nog gewerkt aan het differentiëren van de KRW-doelen voor de waterlichamen in het beheergebied van AGV. Voor het bepalen van de doelstellingen van de Loosdrechtse Plassen zal gebruik worden gemaakt van de landelijk ontwikkelde default maatlatten voor de verschillende groepen organismen. Een helder watersysteem, met een goede ontwikkeling van waterplanten is het uitgangspunt. De doelstellingen worden in de loop van 2008 door het bestuur van AGV vastgesteld.

Ecologische doelen voor kunstmatige of sterk veranderde wateren

Het grootste deel van de wateren in West-Nederland is kunstmatig, want gegraven, of zeer sterk veranderd door bedijking, “onnatuurlijk” peilbeheer en “harde” oeverinrichting. Dat heeft invloed op de planten en dieren die erin kunnen leven. De KRW schrijft voor dat, uitgaande van een hypothetische natuurlijke situatie, moet worden ‘berekend’ welke soorten in de kunstmatige en veranderde wateren thuishoren. Ook moet worden nagegaan of het mogelijk is om de ‘veranderingen’ teniet te doen om zo het water meer natuurlijk te maken. Uiteindelijk wordt hiermee het zogenaamde “Goede ecologisch potentieel” (GEP) bepaald. Dit mag in principe niet teveel afwijken van de Goede Ecologische Toestand (GET) van de meeste vergelijkbare natuurlijke wateren.

Vogel- en habitatrictlijn – Natura 2000

Natura 2000 is het Europese netwerk van natuurgebieden, die bescherming genieten op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrictlijn (1992). Deze richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten beschermd moeten worden. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones (SBZ's) aan en moeten instandhoudingsmaatregelen nemen om deze gebieden te beschermen (LNV, 2007). Voor een Natura 2000-gebied geldt de volgende beschermingsformule: Lidstaten van de EU zijn verplicht passende maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

De gehele Oostelijke Vechtplassen, dat wil zeggen in ieder geval het open water van de Loosdrechtse Plassen exclusief de Eerste plas, de jachthavens en een smalle strook bebouwd gebied in en om Breukelerveen, is aangewezen als Speciale Beschermingszone volgens de Vogelrichtlijn. Daarnaast is er ook een Habitatrictlijngebied Oostelijke Vechtplassen, waarvoor een ontwerp-aanwijzingsbesluit is gepubliceerd, maar nog geen definitief aanwijzingsbesluit is genomen. Tot dit Habitatrictlijngebied behoren de Breukelerveense of Stille Plas en achterliggende terreinen richting Hilversum en de Vuntus. Het bestemmingsplangebied ligt binnen het Vogelrichtlijngebied maar buiten het Habitatrictlijngebied.

Als Vogelrichtlijngebied zijn de Oostelijke Vechtplassen één van de belangrijkste broedgebieden voor de kwalificerende soorten Woudaapje, Purperreiger, Zwarte stern en IJsvogel, waarvoor effecten onderzocht moeten worden. Daarnaast is het gebied aangewezen voor bepaalde broedvogels en overwinterende en trekkende vogels waarvoor het gebied van belang is.

Per 1 oktober 2005 zijn de Vogel- en Habitatrictlijn verankerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Via een vergunning procedure dienen huidig en nieuw gebruik getoetst te worden. Voor elk Natura 2000-gebied is een aanwijzingsbesluit opgesteld waarin is opgenomen voor welke soorten en/of habitattypen het betreffende gebied van belang is. Aan de hand van deze aanwijzingsbesluiten worden instandhoudingsdoelstellingen (IHD) geformuleerd. Deze beschrijven per soort en/of habitatype wat de doelen zijn om de natuurwaarden in een “gunstige staat van instandhouding” te brengen of te behouden. Vervolgens moet in een beheerplan worden aangegeven hoe deze doelen in ruimte en tijd gerealiseerd worden.

De instandhoudingsdoelstellingen moeten voor de Oostelijke Vechtplassen nog worden vastgesteld door het Ministerie van LNV. De concept-ontwerpaanwijzingsbesluiten, met daarin de instandhoudingsdoelstellingen, zijn al wel beschreven. Informatie over de staat van instandhouding van de habitattypen en soorten en over de concept-instandhoudingsdoelen van de Oostelijke Vechtplassen is ontleend aan het Natura 2000 doelendocument (Ministerie van LNV, versie 23-10-2006) en de laatste

versies van concept-gebiedendocumenten (www.minInv.nl; versie november 2007). Door vergunningverleners wordt er nu reeds aan deze concept-instandhoudingsdoelstellingen getoetst. In het concept aanwijzingsbesluit voor de Natura 2000-gebieden van het ministerie van LNV is het plangebied grotendeels aangewezen als Vogelrichtlijngebied, met uitzondering van de eerste plas Ten oosten van het plangebied zijn in het ontwerp-aanwijzingsbesluit gebieden aangewezen als Vogelrichtlijngebied + Habitatrichtlijngebied, bijvoorbeeld de Breukelveensche- of Stille Plas en het gebied ten noorden van Oud Loosdrecht. Voor de Oostelijke Vechtplassen heeft het Ministerie van LNV aangegeven dat belangrijke elementen van het watersysteem sterk onder druk staan en op korte termijn dreigen te verdwijnen. Derhalve heeft het Ministerie van LNV bepaald dat voor de Oostelijke Vechtplassen een *sense of urgency* geldt voor de kernopgave, om een compleet watersysteem te behouden en te versterken. Voor *sense of urgency* gebieden geldt dat binnen de periode 2009-2015 de ecologische vereisten gerealiseerd dienen te worden.

Wetlands-conventie

In 1971 kwam te Ramsar (Iran) de overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis tot stand, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels. Ingevolge art. 4.9 van de Wet Milieubeheer moeten de 'Ramsar'-gebieden in provinciale milieubeleidsplannen worden aangeduid als gebieden waar de kwaliteit van het milieu bescherming behoeft.

De Oostelijke Vechtplassen, waaronder de Loosdrechtse Plassen, zijn in Nederland aangemerkt als Wetland (belangrijk water- en moerasgebied van internationale betekenis). Het beleid ten aanzien van Wetlands is gericht op de instandhouding van de ecologische betekenis van het gebied. De internationale betekenis hangt in het bijzonder samen met de geografische ligging ervan op het knooppunt van trekbanen van watervogels. De aanwijzing tot water- en moerasgebied van internationale betekenis verplicht tot het nemen van alle mogelijk maatregelen om de kwaliteit en de gevarieerdheid van de leefgebieden van dieren en plantensoorten te beschermen, in stand te houden en te herstellen.

2.2 Rijksbeleid

Nota Ruimte

Op rijksniveau hebben de Loosdrechtse Plassen de status van kerngebied (reservoirgebied) in de ecologische hoofdstructuur (EHS). Daarnaast maken de Loosdrechtse Plassen deel uit van de zogeheten Natte As en fungeren hierin als ecologische schakel.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De ecologische hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden op het land en in het water, waarbij wordt aangesloten op een Europees netwerk. Het rijk is samen met provincies verantwoordelijk voor de realisatie van de EHS voor 2018. Het rijk stelt middelen en deskundigheid ter beschikking. De provincies dragen zorg voor de concrete uitvoering. Het rijk investeert in de verwerving, inrichting en beheer van EHS gebieden (Nota Ruimte).

In de Nota Ruimte zijn de volgende kernkwaliteiten van het Noord-Hollandse deel van het Groene Hart opgenomen:

- Grote mate van openheid;
- Strokenverkaveling met hoog percentage water-land;
- Veenweide karakter.

Het doel is deze kernkwaliteiten te behouden, versterken en zo mogelijk door te ontwikkelen.

Eveneens is een deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie binnen de grenzen van de Loosdrechtse Plassen gelegen. De kwaliteit van en de zorg om de Nieuwe Hollandse Waterlinie is verankerd in de Nota Ruimte waar de Nieuwe Hollandse Waterlinie is aangewezen als Nationaal Landschap.

Vierde Nota Waterhuishouding

Voor de Loosdrechtse Plassen gelden de (algemene) waterkwaliteitsdoelstellingen uit de Vierde nota waterhuishouding (NW4). In bijlage A, tabel 1 staan de streefwaarden en maximaal toelaatbare risiconiveaus (MTR) weergegeven. Voor de Loosdrechtse Plassen zijn o.a. de volgende waarden van belang:

- MTR: doorzicht van minimaal 0,4 meter (zomergemiddelde)
- Streefwaarde: fosfaatconcentratie die lager ligt dan 0,05 milligram per liter

Wet en Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden

Deze wet regelt naast de waterkwaliteit in zwembaden, ook de waterkwaliteit voor oppervlaktewater dat de functie zwemwater heeft gekregen. In het Besluit wordt voor oppervlaktewater als norm een doorzicht van één meter of meer voorgeschreven (bijlage II van het Besluit). Overschrijding van de norm als gevolg van natuurlijke gesteldheid van de bodem en de invloed daarvan op het water worden niet beschouwd als overschrijding. Omdat in de Loosdrechtse Plassen geen sprake is van een natuurlijke gesteldheid van de bodem - er is immers sprake geweest van een helder systeem - gaat deze disclaimer niet op en geldt de norm van minimaal één meter doorzicht.

Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet heeft als doelstelling de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Onder andere de soortenbescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn is in deze wet opgenomen. De wet zegt dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn, maar onder voorwaarden kan van het verbod op schadelijke handelingen ontheffing worden verleend.

Natuurbeschermingswet en Vogel- en Habitatrichtlijn

Per 1 oktober 2005 zijn de Vogel- en Habitatrichtlijn verankerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Onder par 2.1. Europese richtlijnen is al uiteengezet hoe deze verankering in elkaar zit.

Natuurbeschermingswet: Aanwijzing van Moerasterreinen Loosdrecht als Beschermd Natuurmonument

Ten oosten van het open water van de 2^e t/m 5^e Loosdrechtse Plassen ligt in de zogenaamde ster van Loosdrecht het aangewezen natuurmonument "Moerasterreinen Loosdrecht" bestaande uit een groot aantal losse percelen. Het natuurmonument 'Moerasterreinen Loosdrecht' bestaat uit meer of minder verlandende petgaten en smalle legakkers. Het gebied heeft een belangrijke cultuurhistorische en landschappelijke waarde en door de grote variatie aan plantengemeenschappen en de rijke en gevarieerde fauna een hoge natuurwaarde.

Instandhouding van de hoge waarden kan worden gerealiseerd door continuering van matig voedselarme kwel, instandhouding van hoge grondwaterstanden en voedselarme omstandigheden, en een beheer dat is gericht op vastleggen van verschillende verlandingsstadia en het opnieuw maken van petgaten.

Voor het uitvoeren van een project in de nabijheid van een beschermd natuurmonument, dat voor dat gebied nadelige gevolgen kan veroorzaken, moet bij de minister van LNV een vergunning krachtens de Natuurbeschermingswet worden aangevraagd. Net als bij het Habitatrichtlijngebied dienen daartoe de externe effecten van het project - met name effecten op de (grond-) waterhuishouding in het beschermd natuurmonument - te worden beschreven en beoordeeld. Verschillen met het Habitatrichtlijngebied zijn dat

het natuurmonument veel kleiner is in omvang, al wel een definitieve status heeft, en de bescherming betrekking heeft op de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon.

Wet geluidhinder

Sinds het einde van de jaren zeventig vormt de Wet geluidhinder (Wgh) het juridische kader voor het Nederlandse geluidsbeleid. De Wgh bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen ter voorkoming en bestrijding van geluidshinder door onder meer industrie en wegverkeer. De wet richt zich vooral op de bescherming van de burger in zijn woonomgeving. In het kader van de modernisering van het instrumentarium geluidsbeleid (MIG II, fase 1) is per 1 januari 2007 de Wet geluidhinder gewijzigd (VROM 2007). Bescherming van de omgeving tegen geluidhinder door inrichtingen op een niet gezoneerd industrieterrein, waar ingeval van onderzuigen op de Loosdrechtse Plassen sprake van zou zijn, wordt geboden door een vergunning krachtens de Wet milieubeheer c.q. door algemene regels op grond van de Wet milieubeheer.

Wet luchtkwaliteit

Per 15 november 2007 is er voor luchtkwaliteit nieuwe regelgeving in werking getreden. In de Wet Milieubeheer is een nieuw hoofdstuk opgenomen over luchtkwaliteit. Dit hoofdstuk vervangt het 'Besluit Luchtkwaliteit 2005' en staat bekend als de 'Wet Luchtkwaliteit'.

De Wet luchtkwaliteit bevat kwaliteitsnormen voor onder meer zwaveldioxide, lood, stikstofdioxide en stikstofoxiden. Het bepaalt dat gemeenten en provincies de lokale luchtkwaliteit in kaart brengen en daarover rapporteren. Als grenswaarden uit het besluit zijn of naar verwachting worden overschreden, moeten maatregelen worden getroffen (VROM 2007).

Monumentenwet 1988

In de Monumentenwet 1988 is vastgelegd hoe monumenten van bouwkunst en archeologie en stads- en dorpsgezichten moeten worden beschermd. Het gaat hierbij om cultuurhistorische objecten die zeldzaam of schaars zijn en die voor mensen in hoge mate het beeld van Nederland bepalen. De Monumentenwet 1988 is het belangrijkste instrument voor de bescherming van het cultuurhistorisch erfgoed in Nederland.

's-Graveland in de gemeente Wijdmeren is aangewezen als beschermd dorpsgezicht.

Aan de Nieuw-Loosdrechtse dijk 250 t/m 262, de Herenweg en de Veendijk staat een aantal karakteristieke houten zomerhuizen met rieten daken. Deze huizen, veelal in de stijl van de Amsterdamse school, zijn in de jaren twintig en dertig door rijke stedelingen gebouwd. Een aantal van deze huizen is beschermd onder de monumentenwet.

2.3 Regionaal beleid

Het gebied van de Loosdrechtse Plassen is sinds 2002 gelegen binnen de Provincie Noord-Holland, gemeente Wijdmeren. Op regionaal niveau gelden beleidslijnen van de provincie Noord-Holland, van het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht en van de gemeente Wijdmeren.

Provinciaal Streekplan en Waterplan

Zowel het Streekplan Noord-Holland Zuid (door Provinciale Staten vastgesteld op 17 februari 2003) als het Provinciaal Waterplan Noord-Holland 2006 – 2010 "Bewust omgaan met water" (door Provinciale Staten vastgesteld op 30 januari 2006) vormen de beleidsmatige grondslag voor dit bestemmingsplan voor de verdiepingen in de Loosdrechtse Plassen. In deze beleidsdocumenten is het maatschappelijk belang van een goede waterkwaliteit en waterhuishouding vastgelegd.

Herstelplan Loosdrechtse Plassen

Het Herstelplan Loosdrechtse Plassen van Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht is een pakket van maatregelen, waarvan het verdiepen van enkele locaties onderdeel is om te komen tot betere waterkwaliteit en helderheid. In het herstelplan wordt als doelstelling voor de Loosdrechtse Plassen genoemd een helder watersysteem, met herstel van de ontwikkeling van waterplanten. Daarvoor moet licht tot op de bodem kunnen doordringen. Beschreven wordt dat de huidige troebelheid van de plas veroorzaakt wordt door algengroei (als gevolg van te hoge fosfaat- of P-belasting) en door de opwerveling van bodemslib door de wind. Naast maatregelen gericht op vermindering van de P-belasting is het essentieel dat de opwerveling van bodemslib door de wind wordt aangepakt. Op basis van onderzoek in de periode 1992-1997 is geconcludeerd dat de aanleg van verdiepingen hiervoor de meest zekere en financieel haalbare maatregel is.

Watergebiedsplan Zuidelijke Vechtplassen

Het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht stelt gedurende 2005-2007 het watergebiedsplan Zuidelijke Vechtplassen op. Dit plan bestrijkt de Loosdrechtse Plassen en de omliggende polders. Het watergebiedsplan is gericht op een integrale aanpak van waterproblemen (peilbeheer, beheersing wateroverlast en waterkwaliteitsverbetering). In het watergebiedsplan is aangegeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om het gewenste peil in te stellen. Eén van de belangrijkste maatregelen uit het watergebiedsplan is de aanleg van verdiepingen in de Loosdrechtse Plassen. Verder is ook aangegeven hoe het ecologische functioneren, de natuur-, belevings- en gebruikswaarden en de cultuurhistorische waarden kunnen worden behouden en hoe verdroging kan worden tegengegaan. Voor de Loosdrechtse Plassen is een hoog ambitieniveau vastgesteld.

De procedurele fase, inspraakfase en uiteindelijk vaststelling van het watergebiedsplan, loopt van november 2007 tot juni 2008.

Jaaroverzicht 2006, Utrechtse Recreatieschappen, Plassenschap Loosdrecht en omstreken

In het jaaroverzicht van 2006 is aangegeven dat het plassenschap het huidige schapsgebied in stand wil houden en waar mogelijk de recreatieve voorzieningen zal verbeteren. Daarnaast is het streven om waardevolle legakkers te herstellen, te verbeteren en te behouden en zo een uniek gebied in stand te houden

2.4 Gemeentelijk beleid

Op gemeentelijk niveau zijn de bestemmingsplannen van de gemeente Wijdmeren van belang. In het bestemmingsplan 'Plassengebied' (eerste herziening 1999), dat in 1993 door de toenmalige gemeente Loosdrecht is vastgesteld, heeft de plaats waar de verdiepingen dienen te komen de bestemming "Water met recreatief gebruik". Aangezien het huidige bestemmingsplan de functie 'slibvang' niet heeft en deze activiteit wel plaats dient te vinden, moet het bestemmingsplan aangepast worden. De provincie Noord-Holland is hiervoor initiatiefnemer en Gedeputeerde Staten treedt op als bevoegd gezag.

De gemeente Loosdrecht heeft in het kader van de Stuurgroep Loosdrechtse Plassen de doelstelling onderschreven om in 10 jaar tijd in de Loosdrechtse Plassen helder water te realiseren. De gemeente Wijdmeren heeft dit in 2002 onverkort overgenomen van de gemeente Loosdrecht en heeft hiervoor een bestemmingsplan in procedure gebracht. Echter op 25 januari 2005 heeft het college van B&W besloten dit ontwerp-bestemmingsplan niet verder in procedure te brengen. Uit de brief van de gemeenteraad aan GS van Noord-Holland van 10 mei 2007 blijkt dat zij bovenomschreven doelstelling nog steeds onderschrijft en in beginsel positief staat tegenover een variant binnen het Verdiepingenplan, dat in dit bestemmingsplan en het MER wordt aangeduid als het Wijdmeren-alternatief.

3 PLANBESCHRIJVING

3.1 Probleemstelling

Het voedselarme Loosdrechtse plassengebied verloor haar heldere water door de toevoer van voedselrijk water en door afslag van de oevers. Het voedselrijke water leidt namelijk tot de groei van algen in het water die het water troebel maken. In 1984 is de inlaat van Vechtwater vervangen door een inlaat van gedefosfateerd water uit het Amsterdam-Rijnkanaal. Door het defosfateren van water in de zomer vanaf 1985 en het aansluiten van de omliggende bebouwing op het riool in de periode 1979 - 1985 is de aanvoer van voedingsstoffen, metalen en organische stoffen sterk verminderd.

Door afkalven van de oevers komt veen in het water dat bijdraagt aan troebeler water. Daarnaast ontstaat zwevend slib door algengroei. In de loop van de jaren heeft zich in de plassen een laag slib afgezet variërend van 0,1 tot 1,0 meter dikte. Deze laag is opgebouwd uit een laag zwevend slib (de slibdeken, het mobiele slib dat continu sedimenteert en weer in oplossing gaat (resuspendeert), van maximaal 0,35 meter en een laag vast slib van maximaal 0,8 meter. In het oppervlaktewater bevindt zich ook een hoeveelheid gesuspendeerd zeer fijn slib.

Door de opwerveling van slib door vooral de wind en golven en in geringe mate door vissen, blijft steeds troebel water ontstaan. Het zeer fijne slib zweeft in het water en is de belangrijkste oorzaak van het lage doorzicht. Daarnaast komen bij de opwerveling van het slib voedingsstoffen uit het slib vrij, die bijdragen aan de groei van algen. Deze (kleine) algen zweven door het water en zorgen, net als het slib, dat het water troebel wordt. Op het moment dat de algen afsterven, zakt het dode materiaal naar de bodem en wordt deel van de sliblaag. Dit proces versterkt zichzelf. De sliblaag wordt dikker door afkalven van veen, bij woeling komen meer voedingsstoffen vrij, waardoor er meer algen komen, meer algen sterven af, de sliblaag wordt dikker.

Zoals in paragraaf 1.2 en 1.3 is beschreven hebben er in de afgelopen 28 jaar al vele onderzoeken plaatsgevonden naar oorzaken van de troebelheid van het water en mogelijke remedies daartegen. Uit deze onderzoeken kwam naar voren, dat om de troebelheid effectief te bestrijden zowel de productie van particulier materiaal (algengroei) zou moeten worden beperkt (door het wegnemen van nutriëntbronnen, met name fosfaat), als de opwerveling van bodemmateriaal onder invloed van wind zou moeten worden verminderd. Tevens zijn in die onderzoeken een groot aantal maatregelen onderzocht, waaronder het omleiden van het water uit de Bethunepolder en reduceren van de fosfaatbelasting uit het achterland als maatregelen om de fosfaatbelasting terug te brengen, en het verkorten van de maximale strijklengte van de wind door compartimentering van de plas, de aanleg van verdiepingen en grootschalig baggeren om de opwerveling tegen te gaan. Er zijn inmiddels verschillende maatregelen getroffen om de fosfaatbelasting te reduceren, die op zichzelf wel tot enige verbetering van het doorzicht hebben geleid. Voor wat betreft de maatregel om de opwerveling tegen te gaan door middel van verkorting van de maximale strijklengte van de wind door compartimentering van de plas werd in de onderzoeken geconcludeerd dat deze structuren grote invloed zouden hebben op de waterrecreatie en met name de zeilsport in betekende mate zouden hinderen. In de PLAN-MER die voor de aanwijzing is opgesteld, de Strategische Milieubeoordeling Waterkwaliteitsbeoordeling Loosdrechtse Plassen (Provincie Noord-Holland 2007) is voorts aangetoond, dat grootschalig baggeren alleen al vanwege het omvangrijke ruimtebeslag voor de berging van het gebaggerde slib een te groot nadelig milieueffect heeft.

Derhalve heeft de aanwijzing en ter uitvoering daarvan dit bestemmingsplan zich toegespitst op de resterende oplossing: de aanleg van verdiepingen in de plassen, waarin het slib kan bezinken.

3.2 Doelstelling en Europees rechtelijke verplichtingen.

In 1998 is de Stuurgroep Loosdrechtse Plassen opgericht. In de Stuurgroep zijn naast de gemeente en het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, ook de provincies Noord-Holland en Utrecht, het plassenschap Loosdrecht en omgeving, het waterleidingbedrijf Amsterdam en de Vereniging Natuurmonumenten vertegenwoordigd. De Hiswa en het watersportverbond zijn als adviseur betrokken. In februari 2001 hebben de deelnemende partijen in de Stuurgroep het "Uitvoeringskader Loosdrechtse plassen" ondertekend. Daarmee hebben de partijen de volgende gezamenlijke doelstelling onderschreven voor het Loosdrechtse Plassengebied:

"Binnen tien jaar zullen de plassen, watergangen en havens goed bevaarbaar zijn en zal ook de helderheid van de plassen hersteld zijn."

De deelnemende partijen hebben de verplichting op zich genomen om elk vanuit hun verantwoordelijkheid hun steentje bij te dragen om die doelstelling te realiseren. Eén van de projecten in dit kader met AGV als trekker, is het bergen van het zwevende en vrijkomende slib in verdiepingen in de plassen: het Herstelplan Loosdrechtse plassen. De gemeente Wijdmeren heeft aanvankelijk haar medewerking gegeven de daarvoor benodigde ontgrondingen planologisch mogelijk te maken. Uit de brief van de gemeenteraad aan GS van Noord-Holland van 10 mei 2007 blijkt dat zij bovenomschreven doelstelling nog steeds onderschrijft en in beginsel positief staat tegenover een variant binnen het Verdiepingenplan, dat in dit bestemmingsplan en het MER wordt aangeduid als het Wijdmeren-alternatief.

Het doel van het bestemmingsplan op basis van het Herstelplan is:

1. Het helder maken van het water van de Loosdrechtse Plassen, waardoor deze beter voldoen aan de huidige functie van recreatiegebied (o.a. zwemmen en watersport) en natuurgebied (natuurwaarden);
2. Het bieden van een (duurzame) oplossing voor de baggerproblematiek van de plassen door het dichtslibben van jachthavens en vaarroutes te verminderen.

Om weer een helder watersysteem met rijke onderwatervegetatie te krijgen is het nodig dat er voldoende licht tot op de bodem kan doordringen. In eerdere analyses is aangenomen dat deze doelstelling wordt bereikt als het doorzicht voldoende is (een meter of meer). Uit recent onderzoek blijkt dat het lichtklimaat op de waterbodem bepalend is: een lichtklimaat waarbij vier procent van de totale hoeveelheid licht tot op de bodem doordringt is voldoende .

Tegen deze achtergrond wordt de eerste doelstelling van dit bestemmingsplan –helder water-geconcretiseerd tot: het bereiken van een lichtklimaat waarbij minimaal 4% licht tot op de bodem doordringt.

De uitdoving van licht (extinctie) wordt in grote mate bepaald door drie factoren: de hoeveelheid algen, de hoeveelheid in het water zwevende kleine slibdeeltjes (resten van afgestorven algen en veendeeltjes) en de verkleuring van het water door humuszuren. De laatste factor is moeilijk door maatregelen te beïnvloeden. De algenbloei in de Loosdrechtse Plassen is toe te schrijven aan de heersende fosfaatbelasting. Deze kan worden verminderd door het uitvoeren van een maatregelenpakket tot verlaging van de fosfaatbelasting van de plassen. De te hoge concentratie zwevend slib is toe te schrijven aan een continue proces van bezinking en weer opwerveling van het slib door de wind. Deze hoge concentratie fijn slib kan worden teruggedrongen door de aanleg van verdiepingen.

De verwachting is dat het fosfaatmaatregelenpakket + het verdiepingenplan ook een belangrijke bijdrage levert aan het realiseren van de doelstellingen van Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water (KRW). De concrete doelstellingen van deze Europese richtlijnen voor de Loosdrechtse Plassen en omgeving zijn nog niet definitief vastgesteld (zie onderstaande kaders).

Natura 2000 / Vogel- en Habitatrichtlijn:

Hierbij gaat het om toetsing aan concrete instandhoudingsdoelen voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden bij de Loosdrechtse Plassen. De gehele Oostelijke Vechtplassen, d.w.z. in ieder geval het open water van de Loosdrechtse Plassen exclusief de Eerste plas, de jachthavens en een smalle strook bebouwd gebied in en om Breukelerveen, is aangewezen als Speciale Beschermingszone volgens de Vogelrichtlijn. Daarnaast is er ook een Habitatrichtlijngebied Oostelijke Vechtplassen, waarvoor een ontwerp-aanwijzingsbesluit is gepubliceerd maar nog geen definitief aanwijzingsbesluit is genomen. Tot dit Habitatrichtlijngebied behoren de Breukelerveense of Stille Plas en achterliggende terreinen richting Hilversum en de Vuntus. Het plangebied ligt binnen het Vogelrichtlijngebied maar buiten het Habitatrichtlijngebied. Vanwege de externe werking van een Habitatrichtlijngebied zal echter ook bezien moeten worden of de werkzaamheden binnen het plangebied effect hebben op het Habitatrichtlijngebied.

Per 1 oktober 2005 zijn de Vogel- en Habitatrichtlijn verankerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Via een vergunning procedure dienen huidig en nieuw gebruik getoetst te worden. Voor elk Natura 2000-gebied is een aanwijzingsbesluit opgesteld waarin is opgenomen voor welke soorten en/of habitattypen het betreffende gebied van belang is. Aan de hand van deze aanwijzingsbesluiten worden instandhoudingsdoelstellingen (IHD) geformuleerd. Deze beschrijven per soort en/of habitatype wat de doelen zijn om de natuurwaarden in een "gunstige staat van instandhouding" te brengen of te behouden. Vervolgens moet in een beheerplan worden aangegeven hoe deze doelen in ruimte en tijd gerealiseerd worden. In deel B, hoofdstuk 3.1 wordt nader ingegaan op de doelstellingen voortkomend uit Natura 2000.

Op dit moment worden de Instandhoudingsdoelstellingen uitgewerkt door het Ministerie van LNV en deze moeten nog worden vastgesteld. De instandhoudingsdoelstellingen worden opgenomen in het aanwijzingsbesluit. In het voorjaar 2008 wordt het ontwerp-aanwijzingsbesluit Oostelijke Vechtplassen door LNV ter inzage gelegd. Het is de bedoeling dat eind 2008 het aanwijzingsbesluit wordt vastgesteld. Nu reeds wordt er door vergunningverleners getoetst aan de concept-instandhoudingsdoelstellingen.

Informatie over de staat van instandhouding van de habitattypen en soorten en over de concept-instandhoudingsdoelen van de Oostelijke Vechtplassen zijn ontleend aan het Natura2000 doelendocument (Ministerie van LNV, versie 23-10-2006) en de laatste versies van concept-gebiedendocumenten (www.mininv.nl; versie november 2007). Toetsing in het PLAN-MER vindt vooralsnog plaats op de instandhoudingsdoelen uit het concept gebiedendocument. Het leidt geen twijfel dat het verbeteren van de waterkwaliteit van de Loosdrechtse Plassen leidt tot een hogere ecologische waarde en een verbeterde geschiktheid van de plassen voor waterplanten en vissen en de daarvan profiterende waterplantenetende als visetende vogels.

Kaderrichtlijn water:

Volgens de verplichtingen uit de Europese Kaderrichtlijn Water moeten de waterkwaliteitsdoelen en de maatregelpakketten om tot de doelen te komen in 2009 worden vastgesteld en in zogenaamde stroomgebiedsbeheersplannen aan de Europese Commissie gerapporteerd worden. De maatregelpakketten moeten vervolgens in 2015 uitgevoerd zijn.

Het watersysteem 'De Loosdrechtse Plassen' heeft voor de KRW de status van een kunstmatig watersysteem (ontstaan door veenwinning). Op dit moment (december 2007) wordt nog gewerkt aan het differentiëren van de KRW-doelen voor de waterlichamen in het beheergebied van AGV. Voor het bepalen van de doelstelling, met een goede ontwikkeling van waterplanten is het uitgangspunt. De doelstellingen worden in de loo en van de Loosdrechtse Plassen zal gebruik worden gemaakt van de landelijk opgestelde default maatlatten voor de verschillende groepen organismen. Een helder watersysteemp van 2008 door het bestuur van AGV vastgesteld.

3.3 Onderbouwing werking verdiepingen / slibhuishouding

Naar de werking van de verdiepingen is in het verleden en recent onderzoek gedaan. In het onderstaande wordt op basis van deze onderzoeken de werking van de diepingen uitgelegd.

Zwevend slib in het water ontstaat uit algen, slib van de bodem (resuspensie) en slib van de oevers (erosie). Op basis van het onderzoek van het Waterloopkundig Laboratorium (WL) uit 1997 en 1999 blijkt dat in de Loosdrechtse Plassen bezinking van slib uit de waterkolom optreedt. Echter, door opwerveling ten gevolge van de wind, komt slib weer opnieuw in de waterkolom (resuspensie). Bij een grotere waterdiepte heeft de wind daar echter geen invloed meer, zodat slib in de verdiepingen permanent kan bezinken.

Naast de permanente bezinking van slib in de verdiepingen treedt er een tweede effect op. Door de dominante zuidwestelijke windrichting wordt het water van de Loosdrechtse Plassen opgestuwd in het noordoosten en treedt boven de waterbodem een stroming op in omgekeerde richting. Deze stroming 'veegt' als het ware het op de plasbodem aanwezig slib in de verdiepingen.

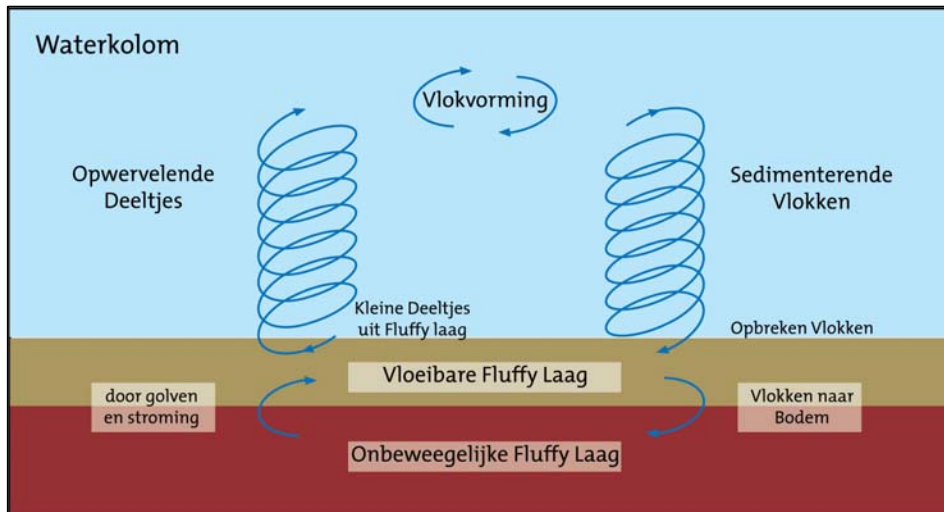
Op dit moment komt een deel van dit slib door stroming in de vaargeul en jachthavens terecht. Deze moeten hierdoor periodiek uitgebaggerd worden om te voorkomen dat ze dichtslibben. Doordat een aanzienlijk deel van dit slib na aanleg van de verdiepingen in deze verdiepingen zal stromen, vermindert de aanwas van slib in de jachthavens en de vaargeul.

Recent onderzoek van het WL (2007) bouwt voort op de eerdere onderzoeken uit 1997 en 1999. Uit het nieuwe onderzoek blijkt dat de concentratie slib in het water voornamelijk wordt bepaald door het evenwicht tussen twee processen:

- Bezinking (sedimentatie): kleine slibdeeltjes die in suspensie in het water zitten ("in oplossing") klonteren door chemische en biologische processen samen (vlokvorming) tot grotere deeltjes die naar de bodem bezinken. Dit leidt tot de afname van de slibconcentratie. Hoeveel slib bezinkt is vooral afhankelijk van het volume (de hoeveelheid) water in de plassen.
- Resuspensie: slib dat op de bodem ligt, komt door werveling (van golven en wind) weer in de waterkolom terecht. Dit leidt tot een toename van de slibconcentratie. Hoeveel slib in het water terecht komt hangt vooral af van de oppervlakte van de waterbodem en de waterdiepte.

Andere processen die zorgen voor de productie of verwijdering van zwevend slib in de waterkolom blijken van ondergeschikt belang. De hierboven beschreven processen zijn weergegeven in figuur 2.

Figuur 2.

Figuur 2: Processen uitwisseling zwevend stof (bron WL 2007)

Uit het recente onderzoek blijkt dat het effect van de verdiepingen drieledig is:

1. Door de aanleg van verdiepingen neemt het volume water in de plassen toe. Een groter volume, betekent dat vlokvorming langer kan optreden (de deeltjes moeten immers een grotere afstand afleggen tot de bodem), waardoor er meer en grotere vlokken gevormd worden die zullen bezinken. Dit leidt ertoe dat meer slib bezinkt. De hoeveelheid slib die wordt opgewerveld blijft nagenoeg gelijk (de resuspensie, zie derde effect). In plaats van het huidige evenwicht in de processen van bezinking en opwerveling en een gelijkblijvende slibconcentratie, leidt dit netto tot een daling van de slibconcentratie.
2. Daarnaast zullen de slibvlokken die in de verdiepingen bezinken niet (of veel minder) worden opgewerveld. Bij een diepte van meer dan 4 meter water is het slib niet meer onder invloed van de wind en wordt daardoor niet meer opgewerveld. De gevlokte slibdeeltjes zullen bezinken in de verdiepingen en daar ook blijven. Dit versterkt het eerste effect: niet alleen neemt de hoeveelheid zwevend slib die bezinkt toe, maar de hoeveelheid slib die in resuspensie gaat neemt ook nog af.
3. De verdiepingen zorgen voor een plaatselijke verhoging van de stroming over de waterbodem. Deze stroomaantrekkende werking zorgt voor twee effecten. Allereerst wordt de resuspensie buiten de verdiepingen vergroot. Deze extra resuspensie is ongeveer gelijk aan de afname van resuspensie boven de verdiepingen. De stroomaantrekkende werking zorgt er ook voor dat de waterige sliblaag buiten de verdiepingen vaker wordt opgeklopt en deels de verdiepingen in zal stromen. Door de stroomaantrekkende werking wordt de sliblaag in de verdiepingen gedreven.

Een belangrijke conclusie uit de onderzoeken is dat de doelstelling om een lichtklimaat van tenminste 4% te realiseren (en daarmee dus de waterkwaliteit te verbeteren) en de slibaanwas in de plassen en ook in de havens te verminderen alleen haalbaar is wanneer een combinatie van maatregelen wordt uitgevoerd: maatregelen die het fosfaatgehalte in de plassen verminderen en aanleg van verdiepingen.

In de recente onderzoeken is de diepte en het oppervlak van de plasbodem waar minimaal 4% van het licht aan het wateroppervlak de bodem bereikt berekend. Zodra een deel van de bodem bedekt is met

waterplanten wordt het slib ter plaatse minder opgewerveld. Hierdoor kan het areaal waterbodem dat licht krijgt zich verder uitbreiden. Dit is een zichzelf versterkend effect. In onderstaande tabel zijn stapsgewijs de resultaten van het verdiepingenplan en het maatregelenpakket fosfaatreductie sec en daaronder de resultaten inclusief het effect van waterplanten op de bodem.

Tabel 2: Berekend effect op het lichtklimaat. Plasoppervlak Loosdrecht is afgerond tot 1000 ha

Scenario (maatregel)	Diepte (m) waar 4% licht doordringt	Plasoppervlak (ha)>4% licht
Huidige situatie	1,30	100
Verdieping 120 ha, 14 m	1.40	175
Verdieping 220 ha, 8 m	1.40	170
AGV Verdieping 120 ha, 14 m In combi met P-reductie	1.50 – 1.70	260 - 360
WM Verdieping 220 ha, 8 m In combi met P-reductie	1.50 – 1.70	245 - 325

De resultaten in het bovenstaande deel van de tabel zijn exclusief een zelfversterkend effect door het afnemen van de opwerveling van slib door plantengroei. Hieronder zijn de resultaten inclusief dit effect gepresenteerd.

AGV Verdieping 120 ha, 14 m In combi met P-reductie	1.70 – 1.90	315 - 500
WM Verdieping 220 ha, 8 m In combi met P-reductie	1.70 – 1.90	300 - 460

Uit onderzoek blijkt, dat bij minimaal 4% licht op de waterbodem een biotoop gecreëerd wordt waar waterplanten weer kunnen groeien. Op basis van richtlijnen voor de beoordeling van de effectiviteit van maatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water hanteert AGV als doelstelling voor de Loosdrechtse Plassen dat op minimaal 25% van de bodem van de plassen voldoende licht voor plantengroei door moet kunnen dringen.

Resumerend kan worden gesteld dat met de aanleg van de verdiepingen alleen, de 25% waterbodem met voldoende licht voor een waterplantenbiotoop niet wordt gehaald. Met de combinatie van verdiepen en het maatregelenpakket fosfaatreductie wel.

3.4 Vergelijking AGV-alternatief en Wijdemeren-alternatief.

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek uit 2003 en de SMB 2007 heeft AGV als voorkeursalternatief aangewezen een plan waarbij drie verdiepingen worden aangelegd met een totale oppervlakte van circa 120 ha en een diepte van 14 meter beneden de waterspiegel. Naast de aanleg van verdiepingen dienen maatregelen tot vermindering van de fosfaatbelasting van de Loosdrechtse Plassen genomen te worden. Dit alternatief wordt in het vervolg als het AGV-verdiepingenplan omschreven.

De gemeente Wijdmeren heeft een tweede oplossing aangedragen, die het naar haar mening waard is om in het PLAN-MER te onderzoeken (zie paragraaf 1.6.). Bij dit alternatief wordt de plasbodem met 0,5 meter verlaagd en drie verdiepingen aangelegd met een totale oppervlakte van 220 ha en een diepte van circa 8 meter beneden de waterspiegel. Tevens wordt bij dit alternatief de plasbodem met een halve meter verlaagd en afgedekt met een zandlaag van ongeveer 40 cm. Tenslotte dienen maatregelen tot vermindering van de fosfaatbelasting van de Loosdrechtse Plassen genomen te worden. In het PLAN-MER wordt dit alternatief als het Wijdmeren-alternatief aangeduid⁵.

In beide alternatieven is uitgegaan van hetzelfde pakket maatregelen om het fosfaatgehalte te verminderen (zie paragraaf 4.2).

In het MER zijn de effecten van het AGV-verdiepingenplan en het Wijdmeren-alternatief (beide met het maatregelenpakket fosfaatvermindering) vergeleken op een aantal thema's. Hierbij is onderscheid gemaakt in permanente en tijdelijke effecten. In deel B van het PLAN-MER (hoofdstuk 4) wordt een uitgebreide effectbeschrijving gegeven.

Tabel 3: Totaalscores tijdelijke en permanente effecten per thema

Thema	Tijdelijke effecten		Permanente effecten	
	AGV	Wijdmeren	AGV	Wijdmeren
Uitvoering	-	--	0	0
(Geo)hydrologie en water(bodem)kwaliteit	0/-	0/-	+	+
Slibhuishouding	+	0/+	++	++
Ecologie	--	--	++	++
Recreatie	-	--	0/+	0/+
Woon- en leefmilieu				
<i>Geluidhinder</i>	-	--	0	0
<i>Luchtkwaliteit</i>	-	-	0	0
<i>Landschappelijke en cultuurhistorische waarden</i>	-	-	0	0
Veiligheid	0	0	0	0

De alternatieven verschillen niet noemenswaardig in permanente effecten: beide alternatieven scoren in gelijke mate positief op hydrologie en waterbodemkwaliteit, slibhuishouding, ecologie en recreatie. Voor de overige thema's is de effectscore voor beide neutraal (0): voor de meeste van de deze aspecten is alleen sprake van een effect tijdens de werkzaamheden.

Tijdens de uitvoering is wel sprake van een verschil tussen de alternatieven. Voor de thema's uitvoering (ruimtebeslag), recreatie en geluidhinder scoort het Wijdmeren-alternatief sterker negatief dan het AGV-verdiepingenplan. Voor slibhuishouding geldt dat de score van het AGV-verdiepingenplan sterker positief is dan die van het Wijdmeren-alternatief. Voor de overige thema's scoren beide alternatieven gelijk.

⁵ In het oorspronkelijke plan van de gemeente Wijdmeren werd op grotere diepte zand gewonnen, omdat men ervan uitging op deze diepte industriezand aan te treffen. Echter, industriezand voor beton- en metselzand is tot een diepte van ca. 25 meter onder de waterbodem niet aangetoond. Daarbij is de verwachting dat tot een diepte van 55 meter (Formatie van Urk) geen beton en metselzand aanwezig is. (rapport Geotechnische aspecten plannen waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen van GeoDelft (2007).

Het bezanden in het Wijdmeren-alternatief levert geen noemenswaardige bijdrage aan de doelstelling, om twee redenen. In de eerste plaats zal door de combinatie van onderzuigen en het opbrengen van zand de waterbodem met meer dan 10 cm inklinken. De afstand die het licht moet overbruggen neemt toe, waardoor de effectiviteit van de maatregel niet noemenswaardig zal zijn. Daarnaast geldt dat een groot deel van de bodem niet zal worden afgedekt. Hierdoor zal zich bovenop het zand weer opnieuw een sliblaag vormen en blijft de mate van opwerveling van slib op het oude niveau.

Wanneer de reductie in zwevend slib en daarmee de verbetering van het lichtklimaat optreedt zoals dat geconcludeerd wordt in de rapportages van het WL (2007), wordt verwacht dat voldoende waterplanten kunnen groeien om de omslag naar een helder water systeem te kunnen maken. Daarmee wordt voor beide alternatieven de doelstelling op dit punt bereikt.

Verwacht wordt dat beide alternatieven de aanwas van slib in de plassen verminderen, en daarmee ook in de havens. Dit effect is iets groter in het Wijdmeren-alternatief, doordat de oppervlakte van de verdiepingen groter is. Hierdoor is ook de kans groter dat de lichte sliblaag minder naar de jachthavens stroomt en meer naar de verdiepingen.

Resumerend:

Wat betreft de permanente effecten scoren beide alternatieven gelijkwaardig, behoudens op het punt van het verminderen van de aanwas van slib, waar het Wijdmeren-alternatief vanwege het grotere oppervlak van de verdiepingen beter scoort. Daar staat tegenover dat het AGV-alternatief alleen al wat de verdiepingen betreft gerealiseerd kan worden op een veel kleiner oppervlak dan het Wijdmeren-alternatief (120 versus 220 ha) waardoor veel minder grondeigendom van particuliere eigenaren behoeft te worden aangekocht en de maatschappelijke impact aanzienlijk kleiner is. Voor wat betreft tijdelijke effecten concludeert het PLAN-MER dat de combinatie van verdiepen met bezanden leidt tot extra werkzaamheden op de plassen. Dit uit zich in het Wijdmeren-alternatief in ongunstigere scores voor de thema's recreatie (fysieke en visuele hinder), geluid (meer woningen met geluidshinder) en slibhuishouding (meer lokale opwerveling van slib door werkzaamheden). De netto kosten van het Wijdmeren-alternatief worden op basis van een globale raming 40% hoger geschat dan die van het AGV-alternatief. Beperking van de overlast tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het kostenaspect worden belangrijke keuzecriteria geacht. Over het geheel genomen wordt geconcludeerd dat het AGV-alternatief beter scoort dan het Wijdmeren-alternatief. Derhalve wordt in dit bestemmingsplan gekozen voor het AGV-alternatief.

3.5 Concrete planbeschrijving van het gekozen alternatief

Dit bestemmingsplan bestaat uitsluitend uit drie verdiepingen met een oppervlakte van circa 120 ha in de Loosdrechtse Plassen en het op het grondgebied van de gemeente Wijdmeren gelegen deel van het bijhorende persleidingtracé. Deze verdiepingen zijn gelegen in het westelijk deel van de eerste, derde en vierde Loosdrechtse Plas. De verdiepingen zijn om elk risico op afschuiving van oevers e.d. uit te sluiten op minimaal 100m afstand van de oevers van de plassen gesitueerd.

3.6 Ligging verdiepingen AGV-alternatief

De verdiepingen liggen in het westen van de Loosdrechtse Plassen. De verdiepingen zijn dusdanig gesitueerd dat de natuurlijke aanvoer van slib door stroming over de bodem zo gunstig mogelijk is.

De dominante wind waait van het zuidwesten naar het noordoosten. Het water stroomt als gevolg van deze wind langs het oppervlak met de wind mee. Aan de bodem stroomt het water in tegengestelde

richting terug. Uit metingen blijkt dat de grootste slibophoping in het westen ligt. Door de verdiepingen in het westen van de plas aan te leggen wordt het daar aanwezige slib direct in de verdiepingen ingevangen. Tevens wordt optimaal gebruik gemaakt van de waterstroming over de bodem die de waterige sliblaag naar het (zuid) westen transporteert.

Een tweede argument voor de gekozen locatie van de verdiepingen is het vermijden van de gunstige plaatsen voor ontwikkeling van waterplanten. De potentiële groeiplaats voor waterplanten ligt voornamelijk in het oostelijke, ondiepe deel van de plassen.

3.7 Grootte verdiepingen AGV-alternatief

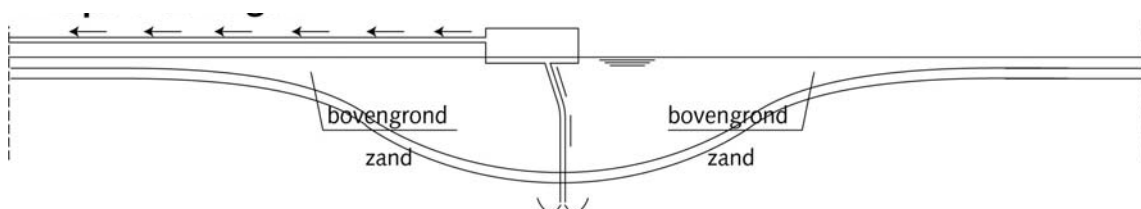
De grootte van de verdiepingen van het AGV-verdiepingenplan is door WL in 1997 onderbouwd. Aan de hand van dit inzicht is het AGV-verdiepingenplan ontwikkeld. In het onderzoek werd gesteld dat verdiepingen met een oppervlak van 120 hectare en diepte van 14 meter (onder de waterspiegel) voldoende diep zijn om over een periode van 80 jaar slib in te vangen zonder dat dit terug komt in de waterkolom. In de recent uitgevoerde studie (WL, 2007) is de effectiviteit van verdiepingen met dit volume opnieuw bevestigd. De resultaten van het WL-onderzoek worden beschreven in het hoofdstuk 4.3 in deel B (slibhuishouding) van het MER.

3.8 Technische uitvoering

De verdiepingen worden aangelegd als slibvang. De werking daarvan is in par.3.3. verklaard.

De verdiepingen zullen worden aangelegd met een voldoende stevig onderwatertalud. De aanleg gebeurt niet door de bovengrond en het slib weg te baggeren, maar door een innovatieve winmethode. Daarbij wordt een buis door de sliblaag en de veenlaag gestoken tot in de onderliggende zandlagen. Via waterinjectie wordt zand opgezogen; reden waarom deze methode "onderzuigen" wordt genoemd (zie figuur 2). Doel van deze werkwijze is om het verlagingsproces zo gecontroleerd mogelijk te laten verlopen en de deklaag zoveel mogelijk intact te laten. De buisgaten en de verlaging van de waterbodem wordt op zodanige afstand en met een zodanig profiel aangelegd, dat de kans op afschuiving van kaden, dijken taluds en oevers verwaarloosbaar klein is.

Figuur 3: principe onderzuigen

Het zand dat vrijkomt bij het ontgronden van de verdiepingen wordt via een persleiding naar een overslagdepot langs het Amsterdam-Rijnkanaal vervoerd. Het perswater wordt gewonnen uit de Loosdrechtse Plassen. Nadat het zand ontwaterd is in het depot wordt via een retourleiding het water teruggepompt naar de Loosdrechtse Plassen. Op het overslagdepot wordt het zand dus ontwaterd, gesorteerd en uiteindelijk overgeslagen in schepen. Het overslagdepot en het grootste deel van de persleiding ligt op grondgebied van de gemeente Loenen. In de bestemmingsplannen van de gemeente

Loenen is de aanleg van het leidingtracé en het overslagstation niet opgenomen. Deze bestemmingsplannen dienen derhalve eveneens gewijzigd te worden.

Voor de uitvoeringsperiode is in het MER gerekend met een periode van 10 jaar. Ook in dit bestemmingsplan wordt uitgegaan van maximaal 10 jaar. Het hoogheemraadschap heeft echter aangegeven er sterk aan te hechten deze periode te verkorten en te streven naar een uitvoeringsperiode van maximaal 5 jaar. In de genoemde periode kunnen de verdiepingen gefaseerd worden uitgevoerd.

4 EFFECTEN

4.1 Algemeen

Het onderzoek ex artikel 9 BRO heeft hoofdzakelijk plaats gevonden door middel van het uitvoeren van een PLAN-MER. In dit bestemmingsplan wordt dan ook bij verschillende onderwerpen verwezen naar het PLAN-MER (DHV, PLAN-MER waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse plassen). Dit PLAN-MER bestaat uit het hoofdrapport (deel A) en de onderzoeken met betrekking tot de verschillende aspecten in de delen B en C. Hierbij moet worden opgemerkt dat het PLAN-MER ingaat op een vergelijking van de verschillende alternatieven terwijl in dit bestemmingsplan alleen de effecten worden weergegeven van het Voorkeursalternatief (het AGV alternatief). Voor meer inhoudelijke en gedetailleerde informatie van de genoemde onderzoeken wordt verwezen naar het PLAN-MER.

De effecten die optreden, kunnen onderverdeeld worden in tijdelijke en permanente effecten. De tijdelijke effecten doen zich voor gedurende de uitvoeringsperiode. De permanente effecten zijn de effecten die optreden na de uitvoeringsperiode.

Effecten zijn in het bestemmingsplan gegroepeerd binnen de volgende thema's:

- Hydrologie, water(bodem)kwaliteit en slibhuishouding (= Waterparagraaf);
- Ecologie;
- Woon- en leefmilieu;
- Recreatie;
- Veiligheid;
- Landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

De beoordeling van de effecten op oppervlaktewaterkwaliteit en slibhuishouding is vooral gericht op het doelbereik, op de effectiviteit van de maatregelen om helder water te realiseren; voor wat betreft de andere waterhuishoudkundige effecten gaat het om de beoordeling van effecten van de verdiepingen op waterkwantiteit, waterkwaliteit en ecologie tijdens aanleg putten, waterbodempkwaliteit en waterkeringen. Bij het thema ecologie wordt naast de effecten op de bestaande flora- en fauna tevens expliciet aandacht besteed aan de kans op (blauw)algvorming.

De beschrijving en beoordeling van de effecten op het woon- en leefmilieu richt zich op het geluidseffecten op geluidsgevoelige bestemmingen, invloeden op de luchtkwaliteit en visuele aspecten.

Bij recreatie gaat het om effecten op geschiktheid, aantrekkelijkheid en keuzemogelijkheden voor de recreatie.

Bij het thema veiligheid wordt onder andere ingegaan op mogelijke risico's voor de stabiliteit van oevers en onderwatertaluds en kansen op verzakkingen (zetting) in de omgeving, maar ook op verandering in golfhoogte.

Tenslotte komt de invloed op het landschap en de cultuurhistorie aan de orde.

De totaalbeoordeling over alle thema's is in het kader van de vergelijking van de alternatieven reeds in paragraaf 3.4. behandeld.

4.2 Waterparagraaf

Het doel van een waterparagraaf in bestemmingsplannen is waterhuishoudkundige doelstellingen te waarborgen en op evenwichtige wijze in beschouwing te nemen bij alle waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten. In het kader van de watertoets is overleg gepleegd met Waternet, die over deze waterparagraaf een positief wateradvies heeft gegeven.

Dit bestemmingsplan wordt expliciet opgesteld met als doel de waterkwaliteit van de Loosdrechtse Plassen te verbeteren. Daarom wordt eerst ingegaan op het doelbereik: de effectiviteit van de verdiepingen en het maatregelenpakket voor de fosfaatreductie op het bereiken van een lichtklimaat met minimaal 4% licht op de waterbodem. Vervolgens wordt in deze waterparagraaf ingegaan op de andere waterhuishoudkundige effecten, zoals waterkwantiteit, waterkwaliteit en ecologie tijdens aanleg putten, waterbodemkwaliteit en waterkeringen.

Lichtklimaat

Het lichtklimaat in de Loosdrechtse Plassen is een sleutelfactor voor het aquatisch ecosysteem. Er is immers licht nodig voor kieming van waterplanten. Hiervoor dient minimaal 4% van het licht de bodem te bereiken (Waterloopkundig Laboratorium, Bijdrage MER – verdiepingen Loosdrechtse Plassen, januari 2008). Het lichtklimaat in de Loosdrechtse Plassen is in de huidige situatie nog niet geschikt voor kieming van waterplanten, want er valt onvoldoende licht op de bodem. De hoeveelheid licht die kan doordringen tot op de bodem wordt o.a. bepaald door de hoeveelheid in het water zwevend slib (anorganisch en organisch) en door de hoeveelheid algen. Om het watersysteem terug te brengen in de oorspronkelijke staat zijn maatregelen nodig die zowel op het slib effect hebben als op de hoeveelheid algen. De afzonderlijke maatregelen hebben een beperkt effect. Het gecombineerde effect van de maatregelen is groter dan de som van de maatregelen apart. Het plan voor de Loosdrechtse Plassen bestaat daarom uit twee onderdelen: enerzijds terugdringen van de hoeveelheid fijn slib in de waterkolom (door de aanleg van verdiepingen) en anderzijds het terugdringen van de externe fosfaat-belasting.

Verdiepingen

Zoals in paragraaf 3.3 is uiteengezet leidt het creëren van verdiepingen tot een verlaging van de concentratie fijn slib. Door WL is berekend dat de verdiepingen van het AGV-alternatief op termijn zullen leiden tot een concentratie fijn slib van circa 2,7 mg C/l (huidige concentratie 4 mg C/l).

Fosfaatbelasting

De huidige (periode 2001-2006) gemiddelde fosfaatconcentratie in de Loosdrechtse Plassen bedraagt circa 0.05 tot 0.06 mg P/l, het chlorophyl-a gehalte (algen) is circa 52 tot 58 microgram/l en het gehalte zwevend stof 12 tot 20 mg/l (seizoensafhankelijk). Dit is weliswaar minder dan in de jaren zeventig, echter dit is nog te hoog om omslag naar een helder meer te krijgen.

Een ecosysteem zal niet geleidelijk reageren op een verslechtering van de waterkwaliteit maar met een sprong bij het passeren van een kritische grens. Omgekeerd zal de waterkwaliteit in een ecosysteem ook niet geleidelijk verbeteren maar met een sprong. Dit gebeurt bij een lagere fosfaatbelasting dan bij het omslagpunt naar een troebel meer. Met andere woorden de fosfaat concentraties en de fosfaat-belasting moeten lager zijn dan het geval was bij het omslagpunt in de jaren zeventig.

De gemiddelde fosfaat-belasting van de Loosdrechtse Plassen varieert sinds 1992 tussen circa 1-2 mgP/m²/dag. De belangrijkste bijdrage wordt geleverd door aanvoer van water uit het achterland (ca. 50%) en de Bethunepolder (ca.30 %). Maar ook aanvoer van ARK-water en neerslag leveren aanzienlijk bijdragen.

De voorgenomen maatregelen om de fosfaat-belasting te reduceren worden nader uitgewerkt in het Watergebiedsplan zuidelijk vechtplassen, dat in 2008 zal worden vastgesteld door het bestuur van AGV. In het concept Watergebiedsplan (november 2007) zijn de volgende maatregelen opgenomen:

Tabel 4: Maatregelen t.b.v. vermindering fosfaatgehalte (bron concept Watergebiedsplan Loosdrechtse Plassen, 2007)

nr	Maatregel
1	Defosfateren overschot Bethunewater
2	Verminder kwel in de Bethunepolder (vermindert deels ook wegzijging in Loosdrecht). De maatregel houdt in dat in 10% van de Bethunepolder een hoger waterpeil wordt ingesteld)
3	Instellen flexibel peil Loosdrechtse Plassen (binnen de marges die toegestaan zijn volgens plassencontract: tussen -1.0 en -1.2 m NAP))
4	Repareren sluislek Mijnden
5	Terugpompen schutwater Mijnden
6	Verbeteren gescheiden stelsels en saneren ongerioleerde lozingen (lopende activiteiten van de gemeente Wijdemeren)
7	Verplichten van afvalwatervoorzieningen pleziervaart
8	Verleggen van de uitslag van de polder Ganzenhoef naar de Vecht (Ganzenhoef loost nu op Loosdrechtse Plassen via Tienhovenskanaal)
9	Defosfateren van de wateraanvoer vanuit het achterland via het stergemaal

Als alle maatregelen worden uitgevoerd dan zal dit volgens berekening van Waternet een maximale vermindering van de P-belasting opleveren van circa 0,8 mg/P/m²/dag ten opzichte van de bestaande belasting van gemiddeld 1,7 mg fosfaat per m² per dag. De uitvoering van de maatregelen is in het concept-Watergebiedsplan afhankelijk gesteld van het aanleggen van de verdiepingen, omdat alleen de combinatie van de verdiepingen met het verminderen van de fosfaatbelasting met voldoende zekerheid de omslag naar helder water mogelijk maakt.

Kans op herstel ontwikkeling waterplanten

Tenslotte is berekend hoeveel ha plasbodem voldoende licht (> 4%) krijgt om waterplanten te laten vestigen (zie ook tabel in par. 3.3). Het gaat hierbij om het gecombineerde effect van de aanleg van de verdiepingen met het pakket fosfaatmaatregelen. Bij die combinatie is berekend dat op 260 – 360 ha waterbodem meer dan 4% licht valt. Uit onderzoek blijkt dat daarmee een biotoop gecreëerd wordt waar weer waterplanten kunnen groeien. Op basis van richtlijnen voor de beoordeling van de effectiviteit van maatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water hanteert AGV als doelstelling voor de Loosdrechtse Plassen dat op minimaal 25% van de bodem van de plassen voldoende licht voor plantengroei (4%) door moet kunnen dringen. Wanneer waterplantengroei op deze schaal terugkomt, zal dit bijdragen aan een verdere verbetering van de waterkwaliteit, doordat de plantengroei én de fosfaatconcentratie terugbrengt, én de bedekking van (delen van) de plasbodem de opwerveling van slib zal verminderen. Daarmee versterkt de ontwikkeling zichzelf: door verbetering van de waterkwaliteit wordt voor een deel van de plasbodem een biotoop gecreëerd waar weer waterplanten kunnen groeien net als voor de jaren 60. Door groei van waterplanten wordt de waterkwaliteit verder verbeterd, waardoor het deel van de plasbodem dat een geschikte biotoop vormt voor waterplanten zich uitbreidt. Deze uitbreiding kan oplopen tot 315 – 500 hectare. Daarmee wordt de doelstelling ruimschoots gehaald.

Waterkwantiteit

De Loosdrechtse Plassen liggen in het veengebied in het zuidoosten van de provincie Noord-Holland en worden begrensd door de hogere zandgrond van de Utrechtse Heuvelrug en het Gooi in het oosten en de stroomrug van de Utrechtse Vecht in het westen. Aan de zuid- en noordzijde liggen diepe polders (Bethunepolder respectievelijk polder Mijnden). De plassen zijn ontstaan door turfwinning. De lage ligging ten opzichte van zijn omgeving en het voorkomen van turf wijst er al op dat de Loosdrechtse Plassen in het verleden kwelgebied waren. In de 19e eeuw werd een aantal door veenwinning ontstane plassen drooggelegd (Bethunepolder, polder Groot Mijdrecht, Horstermeer) en sloeg kwel om in infiltratie. Winning van grondwater in het Gooi voor de drinkwatervoorziening versterkte dit proces alleen maar.

Op de plasbodem bevindt zich een sliblaag (10 cm tot > 1 m dik) met daaronder ongeveer 1 m veen. Buiten de plassen is deze veenlaag 2 tot lokaal 6 m dik. Onder het veen bevindt zich het eerste watervoerend pakket, met een dikte van circa 40 tot 50 m. De gemiddelde stijghoogte in het eerste watervoerend pakket ter plaatse van de varieert van NAP - 1.1 tot NAP -1,3 m. Het plaspeil is NAP- 1.07 tot NAP-1.15 m. Dit betekent infiltratie vanuit de plassen naar het eerste watervoerend pakket.

Door de aanleg van de putten zal de veenlaag onder de plasbodem op veel plaatsen worden 'geperforeerd', ondanks dat men als uitvoeringsmethode voor onderzuigen heeft gekozen. De veenlaag "vertraagt" de infiltratie. Doorbreken van de veenlaag betekent dat de infiltratie van plassenwater naar de ondergrond toeneemt. Er zijn berekeningen uitgevoerd (Witteveen en Bos, Geohydrologisch onderzoek slibvang Loosdrechtse plassen, 1999) voor een situatie waarbij de gehele veen/slib laag wordt verwijderd. In werkelijkheid zal deze laag alleen lokaal worden doorbroken. De berekende effecten dienen dus als een "worst case" situatie te worden beschouwd.

Onder de putten zal de stijghoogte in het eerste watervoerend pakket maximaal 9 cm toenemen bij verwijdering van de veenlaag (put C, Witteveen + Bos, 1999). Op de grens van de plassen wordt maximaal 0.01 m stijghoogteverhoging berekend (Kievitsbuurt). De berekende grondwaterstandveranderingen naast de plassen zijn < 0.05 m. Een dergelijke grondwaterstandverhoging heeft volgens Witteveen en Bos een verwaarloosbaar effect op ontwateringsdiepte en gewasopbrengst. Ook de invloed op stijghoogte en waterbalans van de omliggende natuurgebieden (o.a. Vuntus en natuurontwikkeling in de Bethunepolder) is niet van betekenis.

Verwijderen van de slib/veenlaag in alle putten van het AGV alternatief samen veroorzaakt een maximale toename in infiltratie van 0,5 % uit de plassen, ofwel 75000 m³/jaar. De kweltoename (ofwel toename van het waterbezwaar) in de Bethunepolder is dan 34000 m³/jr (< 0.1 %) en in polder Mijnden 18000 m³/jr (ca. 6%). Bij het onderzuigen zal het effect geringer zijn.

Bovengenoemde effecten zijn tijdelijk. Na verloop van tijd zal er in de putten slib bezinken waardoor de weerstand van de bodem wordt hersteld en de infiltratiesituatie weer identiek wordt. Ingeval de gehele slib- en veenlaag is weggehaald kan dit herstel meer dan tien jaar duren. Bij een gedeeltelijk geperforeerde slib- en veenlaag zal het herstel aanzienlijk sneller plaatsvinden. Uit Ce-metingen in slib op de bodem van oude (inmiddels dichtgeslibde) zandwinputten in de Loosdrechtse Plassen blijkt dat de sedimentatiesnelheid hier sinds 1986 ca. 4 cm/jaar bedraagt (Waterloopkundig Laboratorium, Bijdrage MER-verdiepingen Loosdrechtse plassen, januari 2008).

Waterkwaliteit en ecologie, tijdens aanleg putten

Tijdens de aanleg van de putten zal de waterkwaliteit tijdelijk verslechteren. Door de vergraving ontstaat immers vertroebeling. Verder zal door verwijdering van het zand en de toenemende infiltratie (zie paragraaf waterkwantiteit) het peil in de plassen dalen. Dit is niet gewenst en dient dan ook gecompenseerd te worden. Hiertoe wordt extra gedefosfateerd ARK-water in de plassen gelaten, waardoor de fosfaatconcentratie afneemt maar de chlorideconcentratie in de plassen in geringe mate zal toenemen. Ervan uitgaande dat jaarlijks 1/10 deel van de totale hoeveelheid zand wordt gewonnen en dat de verblijftijd van het water in de Loosdrechtse Plassen ongeveer 0,5 jaar bedraagt zorgt dit een verhoging van de chlorideconcentratie van 2 mg/l en een verlaging van de concentratie P-totaal van 0,001 mg/l. De effecten van de waterinlaat zijn derhalve minimaal. Daarnaast wordt een deel van het poriewater van het gewonnen zand teruggepompt in de plassen. In dit poriewater zit meer fosfaat dan in het plassenwater. Wederom ervan uitgaande dat jaarlijks 1/10 deel van de totale hoeveelheid zand wordt gewonnen en dat de verblijftijd van het water in de Loosdrechtse Plassen ongeveer 0,5 jaar bedraagt, zorgt dit voor een concentratieverhoging van P-totaal van 0.003 mg P/l. De ecologische streefwaarde wordt voor P-totaal al overschreden en zal tijdelijk nog iets meer worden overschreden. De chemische toestand van het waterlichaam verandert er niet door. In het besluit MER kunnen de mogelijke mitigerende maatregelen om dit effect te beperken nader worden onderzocht.

Waterbodemkwaliteit

De maatregelen vormen geen extra belasting van de waterbodem met verontreinigingen. De geringere fosfaatbelasting leidt op den duur waarschijnlijk tot lagere fosfaatgehalten in de waterbodem.

In de permanente situatie zal een deel van het zwevend slib dat fosfaat en microverontreinigingen bevat, in de verdiepingen verdwijnen. Dit heeft een positief effect op de waterbodemkwaliteit buiten de verdiepingen.

Waterkeringen

Voor transport van zand van de putten en retourwater naar de Loosdrechtse Plassen wordt een persleiding aangelegd.

Deze kruist de waterkering. Waternet (namens AGV) als opdrachtgever heeft aangegeven dat de persleiding zal worden aangelegd conform de eisen die zij zelf als waterbeheerder in de keur stelt aan werken die een waterkering kruisen en tevens aan de eisen die zij als waterbedrijf stelt aan werken die haar waterleidingkanaal kruisen.

Wet en regelgeving

Uit deel B van het MER blijkt dat waterkwaliteit ten aanzien van fosfaat voldoet aan de streefwaarde voortkomend uit de Vierde Nota Waterhuishouding. Deze zelfde nota stelt voor doorzicht een MTR-norm van 40 cm doorzicht. Hieraan voldoen de Loosdrechtse Plassen in de huidige situatie. In het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden wordt echter een norm gesteld van minimaal één meter doorzicht. Deze wordt in de eindsituatie gehaald.

Conclusie waterhuishoudkundige aspecten

Wat betreft tijdelijke effecten scoort het AGV-alternatief licht negatief. De negatieve effecten die optreden zijn niet erg groot. Een belangrijk negatief effect, namelijk vertroebeling, wordt al deels ondervangen door gebruik te maken van onderzuigen. Daarnaast treden geringe tijdelijke hydrologische effecten op: toename van infiltratie uit de plassen en kwel in omliggende polders. Op permanente effecten wordt zeer positief gescoord.

4.3 Ecologie

In het kader van het PLAN-MER (DHV, PLAN-MER waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen deel B en C) is een ecologisch onderzoek⁶ uitgevoerd. Dit aangezien de uitvoering van de werkzaamheden effecten heeft op de flora en fauna. Deze effecten treden op ten gevolge van het afvoeren van het zand op het land (via het persleidingtracé) en de aanleg van de verdiepingen zelf.

Zandtransport

De aanleg van de leiding ter plaatse van de oever van de plassen en de plaatsing van de booster zullen lokaal en hooguit gedurende enkele dagen mogelijk een ernstig negatief effect hebben op de vogels die gebruik maken van de westelijke oever van de Loosdrechtse Plassen. Wanneer de aanleg buiten het broedseizoen plaatsvindt kan dit worden voorkomen. De geluidsproductie van de booster heeft ook na de aanleg mogelijk een verstoring karakter voor gevoelige vogelsoorten. De ernst van deze verstoring is moeilijk in te schatten. Mogelijk zullen broedvogels een zone van enkele tientallen tot maximaal 100 meter rond de booster mijden bij het zoeken naar nestgelegenheden. Het gebruik van de persleiding leidt niet of nauwelijks tot verstoring, omdat er nabij de persleiding nauwelijks geluid waarneembaar is.

Aanleg verdiepingen

Tijdens de aanleg van de verdiepingen heeft de geluidsproductie van het materieel op de plassen een verstoring werking op vissen en vogels. Daarnaast is sprake van verstoring door licht, fysieke aanwezigheid en bewegingen tijdens de aanleg. De plassen zelf zijn geen broedgebied voor vogels en de aanlegwerkzaamheden vinden tenminste 100 meter uit de oevers plaats. Aangezien de aanwezigheid van vele recreatievaartuigen op de Loosdrechtse Plassen de daar foeragerende vogels zoals de Zwarte Stern niet weerhoudt van voedselvluchten zal ook de aanwezigheid van een onderzuiger naar verwachting niet leiden tot ernstige verstoring van de zwarte stern en andere foeragerende vogels. Van de beperkte toename van vertroebeling op de locatie waar gewerkt wordt, wordt gezien de beperkte ecologische waarde van de plassen vanwege de bestaande vertroebeling geen belangrijke effecten verwacht.

Permanente situatie

Door de verdiepingen worden de condities geschapen waaronder weer waterplanten kunnen groeien op delen van de bodem van de plassen, waar voldoende licht de bodem bereikt. Dit leidt tot een belangrijke verbetering van de ecologische kwaliteit van de plassen. De verbetering van het lichtklimaat en gerelateerde groei van waterplanten leidt tot een toename van de diversiteit aan soorten, ook doordat de waterplanten en andere algensoorten voedsel vormen voor nieuwe vissoorten. Toename van diversiteit aan waterplanten en vissoorten vormt op haar beurt weer een verbetering van de foeragemogelijkheden voor bepaalde vogelsoorten.

De mogelijkheid bestaat dat maaien van waterplanten in delen van de plassen noodzakelijk zal zijn om conflicten met waterrecreatie te voorkomen.

Het is moeilijk om een betrouwbare voorspelling te doen over de algensamenstelling en algensoorten na wijziging van de condities qua lichtklimaat en concentraties van voedingsstoffen. Uit historische onderzoeksgegevens van de Loosdrechtse Plassen blijkt dat tot eind jaren vijftig groenalgen een veel belangrijker rol vervulden dan nu met de blauwalgen. De biomassa van cyanobacteriën was destijds circa 5% van de huidige biomassa. Het is aannemelijk dat wanneer de milieuomstandigheden van destijds weer worden gecreëerd, de algengroei in totaal sterk zal afnemen en de samenstelling van de algengemeenschap zal overeenkomen met die van een zoete mesotrofe laagveenplas.

⁶ DHV, natuurrapportage voor de natuurbeschermingswet, flora- en fauna en provinciaal beleid

Toetsing aan wet en regelgeving

Zie paragraaf 4.9.

Conclusie

De combinatie van verdiepingen en fosfaatreducerende maatregelen maakt een sterk positief effect op ecologie mogelijk. In de beoordeling is meegewogen dat de huidige natuurwaarden van de Loosdrechtse Plassen en directe omgeving sterk beperkt worden door de huidige troebele toestand van het water. Door de omslag naar een helder ecosysteem zullen de natuurlijke ecosysteemfuncties hersteld worden. Hiervan profiteren alle soortengroepen in de vorm van kwaliteitsverbetering van leef- en foerageergebied. Door de omslag zal het ecosysteem soortenrijker worden en zullen zeldzamere soorten in dichtheden (en daarmee aantallen individuen) toenemen. Daar voorgenomen maatregelen het herstellen van een natuurlijk ecosysteem tot doel hebben, zijn de tijdelijke effecten relatief licht meegewogen in de beoordeling. Het doel heiligt in dit geval de middelen.

De combinatie van fosfaatreducerende maatregelen en de verdiepingen leiden tot het positieve permanente effect op het lichtklimaat en het herstel van het waterplanten areaal. Na realisatie van de werkzaamheden, zijn de effecten positief door het veranderde lichtklimaat en herstel van waterplanten areaal.

4.4 Woon- en leefmilieu

4.4.1 Geluid

In het kader van het PLAN-MER is een akoestisch onderzoek uitgevoerd (DHV, PLAN-MER waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen deel B). De effecten met betrekking tot geluidhinder treden alleen op gedurende de aanlegperiode; er is dus alleen sprake van tijdelijke effecten. Deze wordt veroorzaakt door het in te zetten materieel. Voorbeelden hiervan zijn het baggermaterieel in de verdiepingen en het boosterstation ten behoeve van het zandtransport.

Beoordeling geluidhinder

Onder geluidhinder wordt de hinder verstaan die optreedt ten gevolge van de activiteiten binnen de inrichting en hinder die optreedt ten gevolge van activiteiten buiten de inrichting maar die akoestisch duidelijk herkenbaar zijn als behorende tot de inrichting. In het geval van de waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen wordt de hinder binnen de inrichting gevormd door het geluid van de activiteiten in de verdiepingen en het zandtransport. De hinder buiten de inrichting wordt gevormd door de activiteiten op het overslagdepot en de binnenvaartschepen die het zand transporteren van het overslagdepot naar een locatie elders.

Hinder door aanleg verdiepingen

In de "Handreiking Industrielawaai en Vergunningverlening" (Directoraat-generaal milieubeheer, 21 oktober 1998) wordt een kader aangereikt waaraan de geluidhinder ten gevolge van Industrielawaai kan worden getoetst. Dit is een algemeen beoordelingskader voor vrijwel alle soorten industriële activiteiten. Naast de Handreiking is voor het Verdiepingenplan Loosdrechtse Plassen ook de Circulaire Natte Grondwinning relevant. In tegenstelling tot de Handreiking gaat deze Circulaire specifiek in op de aard van de activiteiten welke nauw samenhangen met de zandwinning bij het Verdiepingenplan Loosdrechtse Plassen. Hoewel deze Circulaire specifiek is bedoeld voor natte grindwinningen neigt de jurisprudentie er naar deze Circulaire ook toepasbaar te laten zijn op grotere zandwinninginrichtingen waarbij werktuigen worden gebruikt die ook grind kunnen winnen (Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State).

In de genoemde Handreiking en Circulaire zijn voor de optredende geluidbelasting *richtwaarden* geformuleerd waaraan de optredende geluidbelasting moet worden getoetst. Bij deze toetsing is het in het

gebied heersende referentieniveau relevant. De richtwaarden en het heersende referentieniveau zijn gegeven in Tabel 5. Het referentieniveau is in 2000 gemeten door OMEGAM op verschillende locaties in de directe omgeving van de Loosdrechtse Plassen. Overschrijdingen van het referentieniveau zijn wettelijk toelaatbaar, mits in voldoende mate is aangetoond dat er alles aan gedaan is om het geluidsniveau zo laag mogelijk te houden. In vaktermen noemt men dit het BBT-principe (best beschikbare technieken). Hierbij spelen voor het Verdiepingenplan Loosdrechtse Plassen de volgende zaken een rol:

- toepassen van geluidreducerende maatregelen
- tijdelijkheid van de activiteiten;
- hinderlijkheid van het geluid.

Tabel 5: Richtwaarden en referentieniveau in dB(A)

	Dagperiode (07.00 – 19.00 uur)	Avondperiode (19.00 – 23.00 uur)	Nachtperiode (23.00 – 07.00 uur)
Handreiking Industrielawaai*	40	35	30
Circulaire natte grindwinning	50-60	50-55	45-50
Referentieniveau**	37-47	28-44	25-30

* richtwaarden gelden voor landelijk gebied

** referentieniveau gemeten in 2000 (OMEGAM)

Effectbeschrijving

Onderstaand worden de effecten voor de geluidhinder beschreven. De werkzaamheden kunnen worden onderverdeeld in de volgende activiteiten:

- Aanleg verdiepingen
- Zandtransport

De genoemde activiteiten zullen gedurende het grootste deel van de tijd op relatief grote afstand van elkaar plaatsvinden. Van cumulatie van geluid van de verschillende activiteiten is daardoor nauwelijks sprake. De geluidhinder wordt daarom per activiteit beoordeeld. Voor de beperkte situaties waarbij de cumulatie van geluid wel een rol kan spelen wordt dit apart inzichtelijk gemaakt.

Aanleg verdiepingen

De werkzaamheden bestaan uit de aanleg van in totaal drie verdiepingen in de Loosdrechtse Plassen. Met de winmethode wordt zand opgezogen waarbij de bovenlaag van de plasbodem intact blijft. In twee tot drie winslagen wordt de bodem verlaagd tot 14 onder de waterbodem. Dit proces zal in raaien van 20 bij 20 meter worden uitgevoerd.

De geluidoverdracht op de Loosdrechtse Plassen is in alle richtingen gelijk. De waterspiegel vormt een reflecterend oppervlak en er bevinden zich geen afscherpende objecten tussen de verdiepingen en de woningen in de directe omgeving. Het berekenen van de representatieve situatie voor elke geluidgevoelige bestemming is daardoor niet noodzakelijk. De situatie waarbij de zuiginstallatie zich op de rand van de verdieping bevindt, is bepalend, omdat de geluidsbron zich dan het dichtst bij de geluidgevoelige bestemming bevindt. Omdat de geluidoverdracht overal gelijk is, is de afstand van de geluidcontouren tot de verdieping in de bepalende situatie voor alle punten hetzelfde. Er kan dus een fictieve contour rond de verdiepingen worden getekend die voor alle punten de geluidbelasting in de bepalende situatie aangeeft. De contour is fictief omdat de bepalende situatie voor elk punt op een ander tijdstip plaatsvindt. De contour geeft de maximale equivalente geluidbelasting aan die daar op enig tijdstip zal worden bereikt. Omdat de geluidoverdracht in alle richtingen gelijk is loopt deze contour vanzelfsprekend evenwijdig aan de omtrek van de verdiepingen.

In Tabel 6 is de afstand van de contouren tot de verdiepingen voor de bepalende situaties aangegeven in stappen van 5 dB. Vanwege de grote afstanden is hierbij rekening gehouden met luchtdemping. Daarnaast is het bronniveau met 1 dB verhoogd voor de situaties waarbij cumulatie een rol kan spelen vanwege bijkomende minder relevante activiteiten op de plassen. Zo zal er een surveyboot op de plassen rondvaren om de bodem te inspecteren.

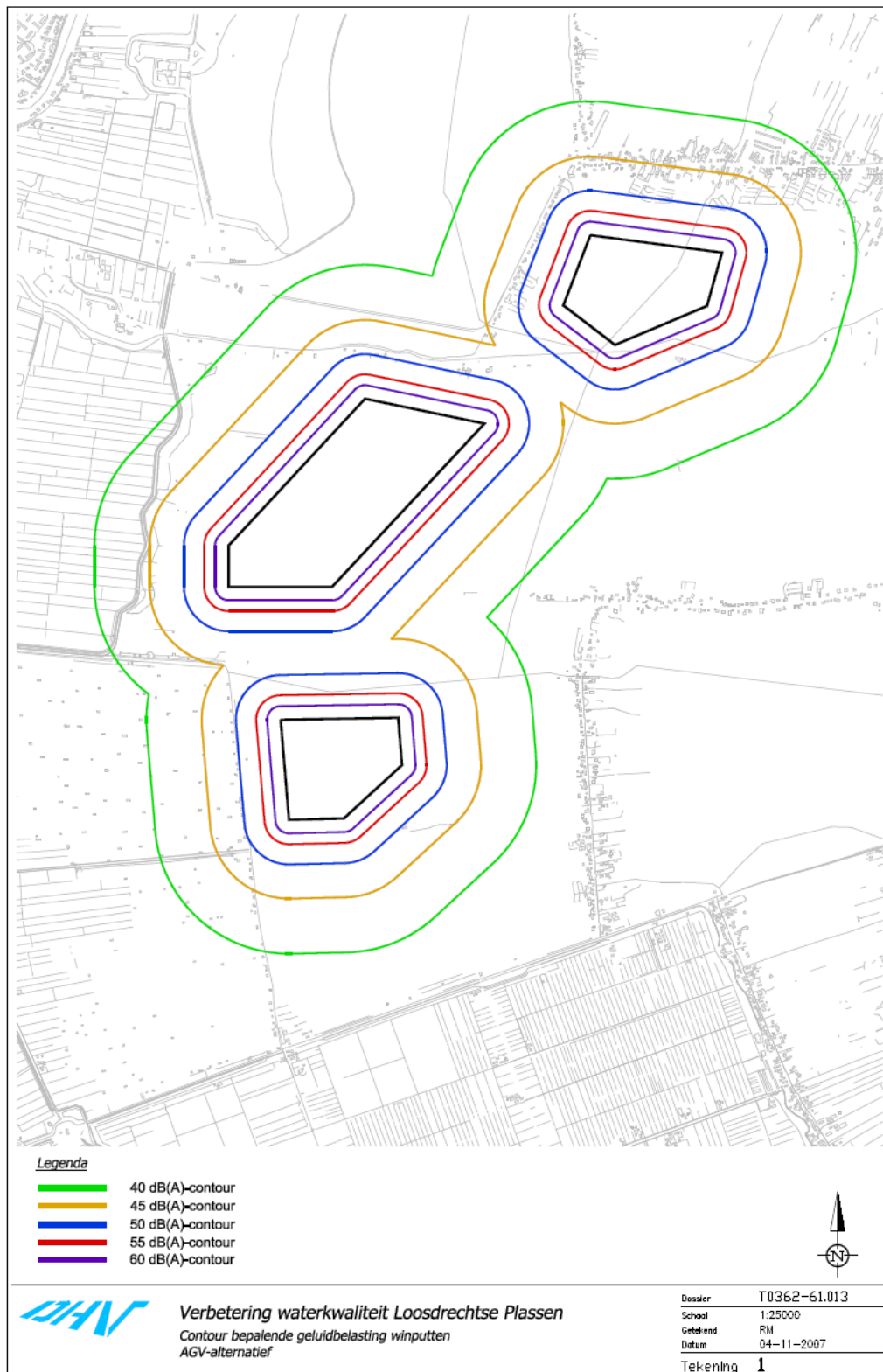
De afstanden in Tabel 6 gelden voor een hoogte van 1,5 meter boven maaiveld. Dit representeert de ontvangerhoogte in de dagperiode.

Tabel 6: Afstand contour bepalende geluidbelasting

Geluidbelasting	Afstand tot verdieping
In dB	in meters
60	70
55	125
50	230
45	405
40	690

De contouren van Tabel zijn in onderstaande figuur 4 weergegeven.

Figuur 4: geluidscontouren ten tijde van de uitvoering in worst case scenario

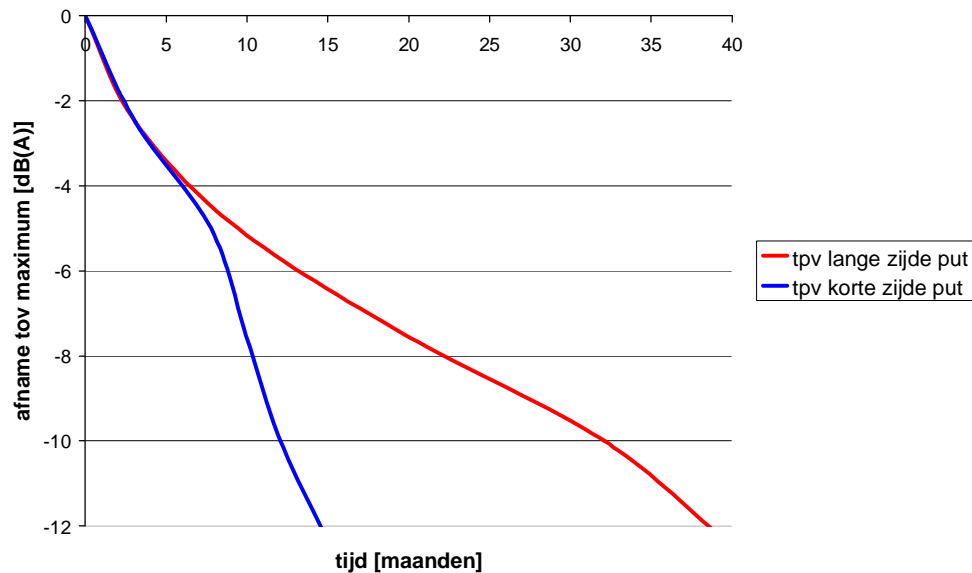
Uit figuur 4 blijkt dat op de plaatsen waar de verdiepingen het dichtst bij de oevers liggen (en daarmee bij de woningen) de geluidbelasting in de bepalende situatie tussen de 45 en de 50 dB(A) bedraagt. Dit is de maximale geluidbelasting die tijdens de aanleg van de verdiepingen op zal treden. Doordat de zuiginstallatie zich door de verdiepingen verplaatst zal de geluidbelasting gedurende het grootste deel van de tijd aanzienlijk lager zijn. Hoe snel de geluidsbelasting afneemt, hangt af van de tijd dat de zuiger voor een bepaald oppervlak nodig heeft. Hoe groter de afstand tussen bron en ontvanger des te lager het geluidniveau. De duur van de periode waarbij de bepalende situatie zich voordoet is afhankelijk van de tijd die de zuiger voor een bepaald oppervlak nodig heeft en de omvang van het oppervlak dat zich dicht bij de woning bevindt. Onderstaand wordt hier dieper op ingegaan.

– In

Figuur 5 is een indicatie gegeven van de tijd dat de geluidbelasting over de hele uitvoeringsduur hoger zal zijn dan een bepaalde waarde. De curves gelden voor een woning op 310 meter vanaf de rand van een verdieping (op deze afstand is de bepalende geluidbelasting 45 tot 50 dB(A)). De curves lijken te suggereren dat de bepalende situatie zich voordoet aan het begin van de uitvoeringsperiode. Dat is echter een onjuiste interpretatie. Aan de hand van een voorbeeld wordt dit verduidelijkt.

Stel dat de geluidbelasting in de bepalende situatie 50 dB(A) is (volgt uit de tekening van figuur 4). In figuur 5 kan dan worden afgelezen dat de geluidbelasting over de gehele uitvoeringsperiode gedurende 5 maanden hoger is dan 47 dB(A) (50 dB(A) min de afname van 3 dB die de curve weergeeft). De curve geeft geen uitsluitel over het moment waarop de geluidbelasting zich voordoet. Dit kan aan het begin, het einde of verspreid over de uitvoeringsperiode zijn.

De curve is slechts een indicatie. Het exacte verloop zal per woning verschillen. Dit is afhankelijk van de afstand en de ligging van de woning ten opzichte van de verdieping. Het effect van de ligging van de woning op de tijd waarbij de geluidbelasting hoger is dan een bepaalde waarde, is in de figuren inzichtelijk gemaakt. De rode curve geldt voor een woning langs de lange zijde van een verdieping (bijvoorbeeld westzijde verdieping B). De blauwe curve geldt voor een woning langs de korte zijde (ca. 600 meter) van een verdieping (bijvoorbeeld verdieping A of noordzijde verdieping B). Het verschil hiertussen wordt verklaard door het feit dat er bij een woning langs een lange zijde binnen een bepaalde straal vanaf de woning een groter oppervlak van de verdieping ligt. De geluidbelasting is direct afhankelijk van de afstand tot de woning. Als er binnen een bepaalde straal vanaf de woning over een groter oppervlak zand moet worden gewonnen, dan zal de zuiginstallatie langer nodig hebben om het gebied binnen de straal te onderzuigen en neemt de geluidbelasting dus minder snel af.

Figuur 5: Verloop geluidniveau t.o.v. maximum AGV-verdiepingenplan

Zandtransport

Het zand dat wordt gewonnen met het aanleggen van de verdiepingen wordt via een persleiding getransporteerd naar een overslagdepot langs het Amsterdam-Rijnkanaal. De persleiding straalt geen relevante hoeveelheid geluid uit. Het geluid van het zandtransport wordt veroorzaakt door een boosterinstallatie die op de oever van de Loosdrechtse Plassen wordt opgesteld. De booster is verantwoordelijk voor het op gang houden van de zandstroom. Een dieselaggregaat voorziet de booster van energie. De booster en het aggregaat worden uitgerust met een geluiddempende omkasting zodat de geluidhinder voor de omgeving beperkt blijft. De bronsterkte van de gecombineerde opstelling bedraagt 104 dB(A). Het zandtransport zal uitsluitend plaatsvinden op werkdagen van 7.00 tot 19.00 uur.

De dichtstbijzijnde woning ligt op circa 350 meter van de boosterinstallatie. De geluiduitstraling van de booster is continu. De bepalende situatie doet zich voor op het moment dat de zuiginstallatie in verdieping B langs de westelijke rand in bedrijf is. Op dat moment bedraagt de geluidbelasting bij deze woning 44 dB(A). De afzonderlijke bijdrage van de booster is 41 dB(A). (zie PLAN-MER waterkwaliteit Loosdrechtse plassen, deel B).

Effectbeoordeling

De aanleg van de verdiepingen heeft een gering negatief effect op het heersende geluidniveau in het plassegebied. Op veel plaatsen langs de oevers van de Loosdrechtse Plassen bedraagt het geluidniveau ten gevolge van de zandwinning 45 tot 50 dB(A). De richtwaarde voor landelijk gebied in de dagperiode is echter 40 dB(A). Overschrijdingen zijn wettelijk mogelijk, als de belasting maar geminimaliseerd wordt. In de uitvoering wordt er echter alles aangedaan om de geluidbelasting te minimaliseren. Omdat de activiteiten uitsluitend in de dagperiode plaatsvinden en het referentieniveau op sommige locaties al 47 dB(A) bedraagt zijn de negatieve gevolgen beperkt; het grootste deel van het geluid ten gevolge van de werkzaamheden valt weg tegen het al bestaande achtergrondgeluid.

Het effect op het geluidniveau door de uitvoering van de werkzaamheden is licht negatief vanwege het boosterstation op de westoever van de Loosdrechtse Plassen. Bij een beperkt aantal woningen is de geluidbelasting circa 4 dB hoger dan de richtwaarde van 40 dB(A).

Conclusie

Concluderend kan worden gesteld dat de richtwaarden van de Handreiking Industrielawaai en Vergunningverlening plaatselijk worden overschreden. Om het heersende referentieniveau te respecteren verdient het de voorkeur te streven naar de richtwaarden uit de Handreiking. Een vergelijking met de richtwaarden van de Circulaire Natte Grindwinning laat echter een heel ander beeld zien. Gezien het feit dat deze Circulaire zich specifiek richt op situaties die veel kenmerken gemeen hebben met de aanleg van de verdiepingen, dient ook deze Circulaire in de beoordeling te worden betrokken. De geluidbelastingen van alle woningen zijn aanzienlijk lager dan de richtwaarden uit deze Circulaire. Dat neemt niet weg dat er gerichte maatregelen kunnen worden getroffen om de geluidhinder verder te beperken.

4.4.2 Lucht

Er treden alleen effecten op met betrekking tot de luchtkwaliteit gedurende de aanlegperiode: er is dus alleen sprake van tijdelijke effecten. Na afronding van de werkzaamheden is geen sprake meer van een effect op de luchtkwaliteit.

Door de werkzaamheden verslechtert de luchtkwaliteit. Deze verslechtering leidt niet tot een overschrijding van de jaar- of uurgemiddelde NO₂-grenswaarde. Ook de jaargemiddelde PM₁₀-grenswaarde wordt in geen van beide onderzochte situaties overschreden. Deze jaargemiddelde concentraties rond de plassen zijn van dien aard dat niet meer dan 35 dagen per jaar de etmaalgemiddelde grenswaarde wordt overschreden.

Omdat geen van de genoemde grenswaarden niet worden overschreden, worden ook geen woningen/burgers blootgesteld aan concentraties boven de grenswaarden.

De overige stoffen uit de Wet luchtkwaliteit worden in het studiegebied niet overschreden. Daarmee kan geconcludeerd worden dat voldaan wordt aan de wettelijke normen.

4.4.3 Visuele hinder

Het uitvoeren van de werkzaamheden zal een gering negatief effect hebben op de belevingswaarde van het gebied. Tijdens de werkzaamheden ligt er baggermaterieel (zie figuur 3 paragraaf 4.5) op de plas en ligt een deel van de zandleiding met een doorsnede van 2 x 60 cm op de plas en over het land. Na uitvoering van de werkzaamheden ligt het resultaat onder water en is er geen effect meer op de belevingswaarde van het gebied. Er is dus sprake van een tijdelijke geringe visuele hinder tijdens de uitvoeringsperiode.

4.5 Recreatie

De aanwezigheid van zandzuigers en persleidingen veroorzaken hinder voor recreatievaart tijdens de werkzaamheden. Ook op andere punten wordt de geschiktheid van het gebied negatief beïnvloed tijdens de aanleg. De beoordeling van de recreatiekwaliteit tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden is hieronder beschreven.

Beoordeling recreatiekwaliteit

Bij recreatie staat de beleving of ervaring die de recreant met de activiteit wil bereiken centraal. Dit wordt ten eerste bereikt door het ondernemen van de activiteit zelf. Ten tweede is de omgeving waarin de activiteit wordt ondernomen van invloed op de ervaring/beleving die de recreant wil bereiken. Om de omgeving (de Loosdrechtse Plassen en het omringende landschap) te toetsen op het thema "recreatie" wordt gekeken naar de *recreatiekwaliteit*. Recreatiekwaliteit is een samenhangend stelsel van (veelal positieve) eigenschappen van voorzieningen en hun omgeving die de (blauwe) ruimte geschikt maken voor het recreatief gebruik. Recreatiekwaliteit kan worden geoperationaliseerd door drie kwaliteitskenmerken ofwel beoordelingscriteria:

- Geschiktheid;
- Aantrekkelijkheid;
- Keuzemogelijkheden.

Voor bovengenoemde drie kwaliteitskenmerken zijn hieronder de tijdelijke- en permanente effecten die optreden door de aanleg van de verdiepingen beschreven.

Geschiktheid - tijdelijke effecten

Ten opzichte van de huidige situatie zal de bereikbaarheid van de aanwezige watersportvoorzieningen gedurende de werkzaamheden verslechteren. De aanwezigheid van zandzuigers en persleidingen veroorzaken hinder voor recreatievaart (zie figuur 3 voor omvang een onderzuiger). Daarbij komt dat de locatie waar de verdiepingen aangelegd worden ten zuiden van Oud-Loosdrecht ligt, waardoor de bereikbaarheid van de jachthavens gedurende de werkzaamheden erop achteruitgaat. Ook bevinden de verdiepingslocaties zich in het vaarwater van de wedstrijdbanen, hierdoor wordt de toegankelijkheid van het water verhinderd. De Loosdrechtse Plassen zijn in de huidige situatie via vier sluisen aangesloten op het routevaartnetwerk. Tijdens de werkzaamheden worden deze aansluitingen zelf niet beïnvloed. Momenteel zijn er voldoende aanlegplaatsen voor de watersport en de werkzaamheden beïnvloeden deze plaatsen zelf niet. De bereikbaarheid van sluisen en aanlegplaatsen kan wel worden beïnvloed. De plassen en vaarwegen worden immers minder toegankelijk.

De natuurlijke eigenschappen van het landschap (wind) zullen worden beïnvloed door de voorgenomen werkzaamheden. De onderzuigers zullen luites veroorzaken, dit heeft nadelige gevolgen voor de zeilsport.

De waterkwaliteit wordt tijdens de werkzaamheden (langzaam) verbeterd. In de huidige situatie voldoen de Loosdrechtse Plassen aan de norm volgens de zwemwaterrichtlijn. Echter ten aanzien van de Nederlandse Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz) voldoen de Loosdrechtse Plassen niet aan de norm van minimaal één meter doorzicht. Tijdens de werkzaamheden zal de geschiktheid voor recreanten daarom iets verbeteren. Ook zal met de verbetering van het doorzicht de aantrekkelijkheid van het water verbeteren.

Met de aanleg van de Persleiding wordt een deel van de oever door stellingen in beslag genomen. Gedurende de werkzaamheden zal de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de plas hierdoor negatief worden beïnvloed.

Figuur 6: Voorbeeld van een onderzuiger zoals die ingezet kan gaan worden

Geschiktheid - permanente effecten

Met betrekking tot de *geschiktheid* van de Loosdrechtse Plassen als waterrecreatiegebied is het permanente effect dat door de aanleg van de verdiepingen het ondieper worden van de plassen door slibaanwas zal verminderen. De slibaanwas in de jachthavens zal verminderen maar onderhoud blijft wel noodzakelijk. Dit betekent direct een mogelijkheid om het (water)toerisme te versterken en daarmee een positieve bijdrage aan het recreatief-toeristische bedrijfsleven te leveren. Er zullen door de werkzaamheden geen voorzieningen verdwijnen of worden verplaatst.

Het heldere water van de Loosdrechtse Plassen 1 tot en met 5 biedt kansen aan de ontwikkeling van waterplanten. Waterplanten kunnen alleen op die plaatsen groeien waar het zonlicht kan doordringen. De planten zullen dus groeien op de ondiepere delen van de plassen en langs de oevers. De eventuele overlast van de planten is daarom afhankelijk van het type boot en de vaardiepte. Het valt te verwachten dat de toegankelijkheid van de plas in zeer beperkte mate negatief beïnvloed zal worden. Langs de oevers kan de diversiteit toenemen van vegetaties die reeds in de omgeving van de Loosdrechtse Plassen voorkomen. Dit bemoeilijkt het aanleggen wat als een negatief effect met betrekking tot de *geschiktheid* van het gebied ervaren kan worden.

De waterkwaliteit zal na de werkzaamheden zijn verbeterd. In de huidige situatie voldoen de Loosdrechtse Plassen aan de norm volgens de zwemwaterrichtlijn, en dit zal na de werkzaamheden ook het geval zijn. Echter, ten aanzien van de Nederlandse Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz) voldoen de Loosdrechtse Plassen in de huidige situatie niet aan de norm van minimaal één meter doorzicht. Door de werkzaamheden zal de geschiktheid voor recreanten daarom verbeteren. Ook zal met de verbetering van het doorzicht de aantrekkelijkheid van het water verbeteren.

De aanleg van verdiepingen in de plassen brengt in de winter een risico voor de schaatssport met zich mee. Diep water vriest minder snel dicht. Ter plaatse van de verdiepingen zal de ijsvorming daardoor met enkele dagen vertragen als gevolg van de grotere watermassa (WL, 1999). Dit betekent dat rondom de

diepe verdiepingen in winters waarin daadwerkelijk streng vriezend weer voorkomt (tijdelijk) zwakke plekken in het ijs zullen ontstaan. Dit levert beperkingen op voor schaatsers.

Aantrekkelijkheid - tijdelijke effecten

Het uiterlijk van het zwemwater zal door de werkzaamheden uiteindelijk (langzaam) verbeteren omdat de verdiepingen zorgen voor helderder water. Tijdens de aanleg zal lokaal het water vertroebelen. Het effect blijft waarschijnlijk beperkt tot de lokale omgeving van de werkschepen. Het gebied wordt tijdens de uitvoering minder aantrekkelijk voor de zeilsport. Doordat gebieden afgezet zijn, hebben watersporters minder vrijheid om te zeilen.

Het valt te verwachten dat de machines op en om de plassen tijdens de werkzaamheden geluidshinder veroorzaken. (zie paragraaf 4.4.1.).

De werkzaamheden zullen geen invloed hebben op het aspect geur.

Aantrekkelijkheid - permanente effecten

De aanleg van de verdiepingen heeft tot doel de kwaliteit van het water te verbeteren en het gehalte zwevend slib in het water te verminderen. Het uiterlijk van het water in de plassen zal daarom na de werkzaamheden zijn verbeterd omdat het water helderder is. Helderder water vergroot de *aantrekkelijkheid* van het gebied.

Eerder is aangegeven dat langs de oevers de diversiteit van vegetaties, die reeds in de omgeving van de Loosdrechtse Plassen voorkomen, kan toenemen. Dit heeft een positief effect op de natuurbeleving en dus op het uiterlijk van de oevers. De *aantrekkelijkheid* van het gebied wordt hierdoor vergroot. Drijfslagen van blauwalgen zullen naar verwachting minder vaak voorkomen dan in de huidige situatie, dit betekent een positieve beïnvloeding.

Er doen zich voor het criterium *geur* geen effecten voor.

Wanneer alle werkzaamheden achter de rug zijn zal de situatie voor wat betreft het geluid hetzelfde zijn als in de oude, huidige situatie.

Wanneer alle werkzaamheden achter de rug zijn zal de veiligheid in het gebied hetzelfde zijn als in de oude, huidige situatie. Alleen ten aanzien van ijsvorming is de situatie blijvend veranderd.

Keuzemogelijkheden – tijdelijke effecten

In de huidige situatie bestaat de mogelijkheid meerdere vormen van waterrecreatie uit te oefenen zonder dat dit conflicten veroorzaakt. Gedurende de werkzaamheden kan dit wellicht problemen opleveren, omdat minder waterareaal beschikbaar is voor dezelfde hoeveelheid waterrecreatievormen. De verspreiding van recreatieve voorzieningen wordt tijdens de werkzaamheden niet beïnvloed.

Keuzemogelijkheden – permanente effecten

De mogelijkheid om meerdere vormen van waterrecreatie uit te oefenen zonder dat het conflicten veroorzaakt zal na afronding van de werkzaamheden gelijk zijn aan de huidige situatie. Ook de verspreiding van recreatieve voorzieningen zijn na de werkzaamheden niet anders dan in de huidige situatie. Dit wil zeggen dat er zich met betrekking tot *keuzemogelijkheden* geen negatieve of positieve permanente effecten voordoen.

Conclusie

De tijdelijke effecten op de recreatiekwaliteit zijn negatief, echter de permanente effecten zijn positief. Deze positieve effecten bestaan uit de verbetering van het uiterlijk van het water (helderheid) en gevarieerdere natuurwaarden. Helder water is aantrekkelijk om te zwemmen en heeft een grotere aantrekkingskracht op de recreant. De aantrekkelijkheid van het recreatieve gebruik van de plassen zal dus toenemen. Bovendien levert een verbetering van de waterkwaliteit veiliger zwemwater op. Door de vermindering van de slibaanwas, hoeft er minder gebaggerd te worden.

4.6 Veiligheid

Stabiliteit van onderwatertaluds en oevers

Om alle risico's op zetting en schades aan oevers te vermijden, adviseert GeoDelft om de verdiepingen aan te leggen met een taludhelling van 1:4, waarbij de insteek van de taluds op minimaal 100 meter afstand van de oeverlijn dient te liggen. Hierdoor zal de oeverlijn geen effecten van zettingsvloeiingen ondervinden. Voor het talud van de meest noordelijke verdieping aan de zijde van de Veendijk en bebouwingen wordt om de invloed van eventuele verkeerstrillingen op zettingsvloeiingen te ondervangen een helling van 1:7 aanbevolen.

Afslag van oevers

Alleen bij harde wind uit het oosten neemt de golfhoogte ter plaatse van de verdiepingen met 10 tot 20 % toe. Het effect op de golfhoogtes ter plaatse van de oevers is dan kleiner, maximaal 10 %. Afslaggevoelige veenoevers waar ook in de huidige situatie onder extreme omstandigheden afslag wordt waargenomen, zullen ook na aanleg van de verdiepingen kunnen afslaan. De mate van afslag is evenredig met de toename van de golfhoogte (WL, 1999/2007). Harde wind uit het oosten is een weinig voorkomende weersconditie op de Loosdrechtse Plassen.

Onder extreme windcondities, windsnelheden in de orde van 30 m/s, zullen de golven ter hoogte van de verdiepingen aanzienlijk hoger zijn, maar aan de oever kleiner dan of gelijk aan de huidige situatie. Dit komt doordat de verdiepingen behalve voor een toename van de golfhoogte ook zorgen voor een afname van de windopzet. De windopzet compenseert de toename in golfhoogte. Onder extreme windcondities zal er dus geen verandering optreden in de mate van afslag van de oever.

4.7 Landschappelijke en cultuurhistorische waarden

In het kader van het PLAN-MER (DHV, PLAN-MER waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen deel B) zijn de effecten op het landschap en cultuurhistorie in het gebied van de Loosdrechtse Plassen in beeld gebracht. Hieronder is beschreven wat onder landschap en cultuurhistorie is verstaan bij de beoordeling van de effecten.

Landschap

Het gaat bij het beschrijven van het landschap onder andere om de uiterlijke verschijningsvorm van het landschap. Zo gaat het om de zichtbare vormen, lijnen en structuren, landschapselementen en ruimtelijke opbouw.

Het effect van het landschap op de mens (beleving en betekenisgeving) is ook van belang. Zo kunnen verschillende mensen het landschap verschillend beoordelen en ook verschillende betekenissen aan het landschap toekennen (denk aan beoordelingen en/of landschapstypen). Het omschrijven van het landschap is dus tweeledig. Het uiterlijk en/of de fysieke verschijningsvorm kunnen meer objectief worden beschreven aan de hand van elementen en objecten. Belevingswaarden gaan over de menselijke

component van het landschap en kunnen daarom niet aan de hand van meetbare elementen worden beschreven. Deze beschrijvingen en de beoordelingen zijn daarom kwalitatief en op basis van expert judgement.

De volgende criteria worden beoordeeld voor landschap:

- Uiterlijke verschijningsvorm (Vormen en structuren, Landschapselementen, Ruimtelijke opbouw)
- Beleving en betekenisgeving (Belevingswaarde, Herkenbaarheid van landschapstype)

Cultuurhistorie

Cultuurhistorie is een thema dat drie aspecten omvat. Alledrie de aspecten worden beoordeeld.

- Historisch geografische aspecten: Deze zijn zichtbaar in het landschap zoals dat in de loop van vele eeuwen door mensen is gevormd. Denk hier aan dijken, terpen, kavelpatronen, nederzettingvormen, wegen en de opbouw van dorpen en steden. Dit onderdeel houdt sterk verband met de ontstaansgeschiedenis van het landschap en de huidige structuren en opbouw.
- Archeologische aspecten: Hieronder vallen de sporen uit het verleden die zich onder de grond bevinden, zoals bijvoorbeeld potscherven, vuursteentjes, sieraden, resten van nederzettingen.
- Historisch bouwkundige aspecten: Dit zijn oude gebouwen, zoals bijvoorbeeld molens, kerken, bunkers, forten, burchten, kastelen, sluizen, etc. Hieronder vallen onder andere gebouwen met een monumentale status.

Alledrie de criteria hangen natuurlijk nauw samen met sommige landschappelijke criteria. Zo hebben de historische dijken en weteringen een bepaalde karakteristieke vorm en bepalen zij voor een groot deel de herkenbare structuren in het landschap. Het effect van de cultuurhistorische criteria impliceert echter enkel een verandering ten aanzien van de historische betekenis/waarde van de kenmerken en niet een verandering ten aanzien van de uiterlijke verschijningsvorm van het landschap.

Op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) zijn wateren niet gekarteerd. Raadpleging van het ROB/Archis informatie- en documentatiesysteem wijst uit dat zich binnen de plangrenzen van de verdiepingslocaties geen bekende archeologische waarden bevinden. Opgemerkt moet worden dat er bij de uitvoering van de verdiepingen altijd rekening zal worden gehouden met mogelijke archeologische resten. Bij voorkeur wordt een monitoringsprogramma opgesteld waarin vastgelegd is hoe met mogelijke archeologische vondsten moet worden omgegaan. Deskundige instellingen moeten de gelegenheid krijgen om de gevonden resten te verzamelen en te documenteren.

Tijdelijke effecten Landschap

De belevingswaarde van het gebied - de openheid en het 100% groene karakter - wordt door de persleiding tijdelijk enigszins verstoord. Voorts zorgen ook de werkzaamheden op de plassen ervoor dat de rust in het gebied wordt verstoord en dat de belevingswaarde afneemt. Het landschap en de plassen met haar kenmerkende structuren en eigenschappen blijft wel als zodanig herkenbaar.

Permanente effecten Landschap

Er van uit gaande dat de ingrepen in het landschap geen blijvende, zichtbare veranderingen teweeg brengen kan gezegd worden dat er geen effecten plaats vinden met betrekking tot *de uiterlijke verschijningsvorm*. *De belevingswaarde* van het gebied wordt vergroot omdat de maatregelen en werkzaamheden er uiteindelijk toe leiden dat het water van de plassen helderder wordt.

Tijdelijke effecten Cultuurhistorie

Op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) zijn wateren niet gekarteerd; archeologische monumenten die zich mogelijk onder water bevinden zijn niet bekend. Voor de werkzaamheden in de Loosdrechtse Plassen geldt daarom dat een nadere waardestelling noodzakelijk is (aanvullend archeologisch onderzoek) om de effecten op de archeologische waarden te kunnen bepalen.

Permanente effecten Cultuurhistorie

Er is geen sprake van effecten na de uitvoeringsperiode.

Conclusie

Er treden geen negatieve effecten op ten gevolge van de werkzaamheden op de plassen. De rust wordt minder en de landschappelijke elementen worden binnen een andere context waargenomen. De belevingswaarde en landschappelijke waarde neemt tijdelijk af. Uiteindelijk wordt de belevingswaarde wel verbeterd ten opzichte van de huidige situatie doordat het water in de plassen helderder wordt.

Mits de gebruikelijke voorzorgsmaatregelen worden genomen bij de uitvoering, wordt voldaan aan de vereisten uit wet- en regelgeving voor dit thema.

4.8 Inventarisatie kabels en leidingen

Middels een KLIC melding⁷ (KLIC staat voor Kabels Leidingen Informatie Centrum) is de aanwezigheid van kabels en leidingen binnen het plangebied geïnventariseerd. Van enkele organisaties is helaas geen informatie ontvangen (Waternet Zuiveringsbeheer en gemeente Wijdemeren). Naar aanleiding van de ontvangen informatie kan geconcludeerd worden dat er nabij het plangebied diverse kabels en leidingen aanwezig zijn.

In het plangebied is op slechts één locatie een kabel aanwezig. Het betreft een kabel voor laagspanning die loopt van de Veendijk/Bloklaan naar eiland Robinson Crusoe in de eerste plas. Bij de aanleg van de meest noordelijke slibvang moet rekening worden gehouden met de ligging van deze kabel.

Verder is een waterleiding gelegen in het gebied ten westen van de Loosdrechtse Plassen, op de gemeentegrens met Loenen. In dit gebied zal het tijdelijke persleidingtracé bovengronds worden aangelegd en de kruising met deze leiding zal technisch worden opgelost.

4.9 Toetsing aan de natuurwetgeving

In het kader van het PLAN-MER is een Natuurrapportage voor de natuurbeschermingswet, flora- en faunawet en provinciaal beleid (DHV, januari 2008) opgesteld. In deze rapportage en het PLAN-MER zijn bestaande alternatieven getoetst aan de volgende toetsingskaders:

- Natuurbeschermingswet 1998
- Flora- en Faunawet
- Provinciaal natuurbeleid (o.a. EHS)

Doel van deze toetsing is een volledig beeld geven van de ecologische effecten van de alternatieven zoals beschreven in het Plan-MER. Vervolgens zijn deze ecologische effecten getoetst binnen de genoemde toetsingskaders. In dit plan-MER wordt de toetsing uitgevoerd om de vergunbaarheid van de alternatieven

⁷ KLIC melding 16 oktober 2007, dossier B1258-01-001

te beoordelen. In het uiteindelijke besluit-MER zal de effectbeoordeling nogmaals plaatsvinden, maar dan als basis voor vergunningverlening.

De werkzaamheden voor het aanbrengen van verdiepingen in de Loosdrechtse Plassen hebben effecten op het gehele ecosysteem. Onderscheid kan gemaakt worden tussen effecten op het open water, de oeverzone en de polders (waarin persleidingtracé en het zanddepot beoogd zijn). Daarnaast kunnen de effecten worden verdeeld in tijdelijke en permanente effecten. De tijdelijke effecten vinden plaats tijdens de verdiepings-, stort- en transportwerkzaamheden. De permanente effecten zijn de effecten die nog (lang) na het tot rust komen van het systeem kunnen worden verwacht. Naast de effecten die direct in het Loosdrechtse Plassengebied kunnen worden verwacht als gevolg van de onderzuigwerkzaamheden, heeft het transport van zand naar het Amsterdam-Rijnkanaal en uiteindelijk naar de eindbestemming ook ecologische effecten. Beoordeling van de effecten ten gevolge van het transport naar de eindbestemming maakt geen deel uit van deze toetsing.

Uitgangspunt bij de beoordeling is dat de uitvoering van een aantal P-verlagende maatregelen in combinatie met de aanleg van verdiepingen zal leiden tot een omslag naar een helderder watersysteem. In de autonome ontwikkeling, waarin geen P-verlagende maatregelen worden uitgevoerd en verdiepingen worden aangelegd, treedt deze omslag dus niet op. De onzekerheden omtrent de waarschijnlijkheid van de omslag en het omslagmoment worden in het Plan-MER beschreven en zijn niet meegewogen in deze beoordeling.

De Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen als Speciale Beschermingszone (SBZ) onder zowel de Vogelrichtlijn als de Habitatrichtlijn (nu gebundeld als Natura2000) en genieten op grond daarvan een bijzondere bescherming zoals vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998. Als gevolg van de slechte waterkwaliteit, zijn de huidige natuurwaarden van het openwater zeer beperkt. Beschermende soorten en habitattypen (volgens het voorlopige aanwijzingsbesluit) worden wel aangetroffen in de oeverzone en in de polders. Uit de Passende beoordeling blijkt dat op basis van de aanwezige natuurwaarden er geen significante effecten zullen optreden als gevolg van de voorgenomen activiteiten. Permanente negatieve effecten treden alleen op op Loenens grondgebied als gevolg van de externe werking van het zanddepot. Tijdelijke negatieve effecten treden op als gevolg van verstoring. Deze effecten zijn naar verwachting niet significant, ook niet na mogelijke cumulatie met andere activiteiten.

In het plangebied komen een aantal binnen de Flora- en Faunawet beschermde soorten voor. Het betreft soorten die nationaal zeldzaam zijn, maar die binnen het plangebied wijd verbreid voorkomen. De effecten op deze soorten beïnvloeden dan ook een klein deel van de regionale populatie van de soorten. Op basis van de effectbeoordeling wordt verwacht dat het duurzaam voortbestaan van de lokale en regionale populaties niet in gevaar gebracht wordt. In verband met verstoring en vernietiging van individuen zal een ontheffing aangevraagd dienen te worden.

Een deel van het plangebied is aangewezen in het kader van de EHS. Tot nu toe is niet overgegaan tot realisatie van de beoogde natuurdoeltypen. De aanwezige natuurwaarden zijn reeds getoetst in het kader van de Flora- en Faunawet. De beoogde activiteiten staan een toekomstige inrichting van het gebied niet in de weg.

Concluderend kan gesteld worden dat de combinatie van verdiepingen en fosfaatreducerende maatregelen een belangrijk positief effect op ecologie mogelijk maakt. In de beoordeling is meegewogen dat de huidige natuurwaarden van de Loosdrechtse Plassen en directe omgeving sterk beperkt worden door de huidige troebele toestand van het water. Door de omslag naar een helder ecosysteem zullen de natuurlijke ecosysteem functies hersteld worden. Hiervan profiteren alle soortengroepen in de vorm van

kwaliteitsverbetering van leef- en foerageergebied. Door de omslag zal het ecosysteem soortenrijker worden en zullen zeldzamere soorten in dichtheden (en daarmee aantallen individuen) toenemen. Tijdens de aanleg zal verstoring optreden (negatief effect), maar omdat de voorgenomen maatregelen het herstellen van een natuurlijk ecosysteem tot doel hebben, zijn de tijdelijke effecten relatief licht meegewogen in de beoordeling.

5 JURIDISCHE REGELING

5.1 Aard en opzet van het plan

Het bestemmingsplan Loosdrechtse Plassen is te beschouwen als een gedetailleerd bestemmingsplan. Het plan is gericht op de realisering van ruimtelijke maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit door middel van de aanleg van verdiepingen met de daarbij behorende persleiding. De gewenste functieveranderingen zijn rechtstreeks mogelijk gemaakt.

Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan 'Plassengebied' valt slechts een deel van de daarin gelegen gronden in dit nieuwe bestemmingsplan. In het nieuwe bestemmingsplan worden de bestaande bestemmingen en bijbehorende voorschriften zoveel mogelijk overgenomen en er worden enkele bepalingen aan toegevoegd.

Opzet plankaart

De plankaart is getekend op een GBKN ondergrond., Door middel van coderingen en aanduidingen zijn de voorkomende bestemmingen aangegeven. De materiële inhoud van de bestemmingen is beschreven in de planvoorschriften.

Opzet voorschriften

De planvoorschriften bevatten (samen met de plankaart) het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van de gronden en de toegelaten bebouwing. De voorschriften zijn als volgt ingedeeld.

par	titel	Artikel	inhoud
I	Inleidende bepalingen	1-2	Begripsbepalingen en wijze van meten
II	Bestemmingen	3-4	Materiële inhoud bestemmingen
III	Dubbelbestemming	5	Dubbelbestemming
IV	Algemene bepalingen	6-8	Antidubbeltelbepaling, gebruiks- en vrijstellingsbepaling
V	Overgangs- en slotbepalingen	9-11	Overgangsbepalingen, citeertitel

De planvoorschriften en de plankaart zijn als digitaal plan opgesteld volgens het Informatiemodel Ruimtelijke Ordening (IMRO). Op grond van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, die per 1 juli 2008 in werking zal treden, moeten alle nieuwe bestemmingsplannen digitaal worden vervaardigd en beschikbaar worden gesteld. De benodigde ministeriële regeling met de eisen voor de digitale bestemmingsplannen is nog niet beschikbaar. Daarom zijn de voorschriften en kaart opgezet volgens de op dit moment algemeen gebruikte brochure "De Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen" van het Ministerie van VROM. De opzet en redactie van voorschriften van het bestemmingsplan zijn, nu deze niet nader zijn aangegeven in de publicatie SVB, gebaseerd op de nota "Op de digitale Leest" van het NIROV.

5.2 Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsbepalingen

Er is één bijzondere definitie in dit artikel, die van het begrip slibvang. Door het opnemen van deze definitie wordt de interpretatievrijheid van wat daarin in dit plan wordt verstaan verkleind en de rechtszekerheid vergroot. De technische werking van de slibvang is uiteengezet in par. 3.2.

Artikel 3 Water

Deze bestemming is allereerst toegekend aan al het water in het plangebied, te weten de binnen de plangrenzen gelegen delen van de Loosdrechtse plassen.

De subbestemming Water met slibvang (WA sv) ligt ter plaatse van de drie verdiepingen. Aan deze subbestemming zijn in het bijzonder inrichtingsvoorschriften verbonden.

Voorts is de bestemming Water gegeven aan een strook water grenzend aan de plasoever met conform het vigerende plan een bestemming Water met landschappelijke en natuurwaarden (WA ln), aan een smalle strook van de de noord-zuid lopende vaarverbinding /waterweg die zich achter de legakkers aan de westzijde van de 3e plas bevindt (WA ww) en het daaraan parallel gelegen drinkwaterkanaal (WA d), die door de dubbelbestemming Leiding-persleiding haaks wordt gekruist.

Artikel 4 Natuur

Deze bestemming is conform het vigerende bestemmingsplan 'Plassengebied' toegekend aan smalle stroken grond aan de westzijde van de 3e plas, die door de dubbelbestemming Leiding-persleiding haaks wordt gekruist. Daaronder valt de bestemming Natuur met medebestemming extensieve recreatie (N r) en de bestemming Natuur met medebestemming drinkwaterwinning (N d). Bouwmogelijkheden, vrijstellingen en het vereiste van aanlegvergunningen is weliswaar onder één artikel samengevoegd, maar inhoudelijk komt het overeen met het bestemmingsplan 'Plassengebied'.

Artikel 5 Leiding

Deze bestemming is toegekend aan het binnen de gemeente Wijdmeren gelegen deel van het leidingtracé voor de persleiding, waarmee het zand vanuit de verdiepingen richting het overslagdepot aan het Amsterdamrijnkanaal wordt getransporteerd. Op dit deel van het leidingtracé zal ook een technische ruimte worden geplaatst voor een booster om het zandwatermengsel over de gehele lengte van de leiding naar het zandoverslagdepot te kunnen persen en voor generatoren voor stroomlevering aan het baggermaterieel op de plas.

Artikel 6 t/m 11

De antidubbeltelbepaling, gebruiks- en vrijstellingsbepaling, overgangs- en slotbepaling die in deze artikelen zijn opgenomen bevatten de standaardbepalingen van ieder bestemmingsplan.

6 ECONOMISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN

6.1 Financieel - economische aspecten

Het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht is de initiatiefnemer en opdrachtgever voor het verdiepingenplan dat door onderhavig bestemmingsplan planologisch mogelijk wordt gemaakt. Het Hoogheemraadschap beoogt de aanleg van de verdiepingen zoveel mogelijk budgettair neutraal uit te voeren. Dit betekent dat de kosten die gemaakt moeten worden voor de voorbereiding en de uitvoering zoveel mogelijk bekostigd moeten worden uit de opbrengst van het zand. Volgens een recente globale schatting van de kosten en opbrengsten zal een budgettair neutrale uitvoering naar de huidige financiële inzichten waarschijnlijk niet mogelijk zijn, tenzij er extra dekkingsmogelijkheden worden gevonden. Indien sprake blijft van een tekort zullen het Hoogheemraadschap en de provincie gezamenlijk zorgdragen voor financiële dekking. Daarvoor wordt een bestuursovereenkomst voorbereid.

6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Over het voorontwerp Bestemmingsplan “ Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse plassen” is in het kader van artikel 10 Bro 1985 overleg gevoerd met de relevante maatschappelijke partners. Daartoe is het voorontwerp bestemmingsplan ter kennisname toegezonden aan diverse (semi)overheden en maatschappelijke organisaties met het verzoek om uiterlijk 22 december 2007 op het plan te reageren. Van de gelegenheid tot het indienen van een reactie is door zes overheden c.q. organisaties gebruik gemaakt. De ingekomen vooroverlegreacties zijn integraal opgenomen in het “Eindverslag artikel 10 BRO-reacties Voorontwerp Bestemmingsplan Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen “. Per ingekomen reactie is aangegeven of en op welke wijze deze heeft geleid tot aanpassing van plankaart, voorschriften en toelichting. Deze aanpassingen zijn vervolgens in het plan verwerkt.

Zoals in hoofdstuk 3 paragraaf Technische uitvoering is vermeld is in de bestemmingsplannen van de gemeente Loenen de aanleg van het leidingtracé en het overslagstation niet opgenomen. Deze bestemmingsplannen dienen derhalve eveneens gewijzigd te worden. De provincie en het Hoogheemraadschap willen zo spoedig mogelijk een (vervolg)gesprek met de gemeente Loenen over het tracé van de persleiding en de locatie van het zanddepot op het grondgebied van de gemeente Loenen.

Van 4 februari tot en met 17 maart 2008 wordt het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegd. In deze periode is er gelegenheid tot het indienen van zienswijzen inzake het ontwerp-bestemmingsplan en schriftelijke reacties op het plan MER.

Rond 4 februari zullen de betrokken bewoners van Wijdmeren en Loenen door middel van een informatiebulletin op hoofdlijnen worden geïnformeerd over het PLAN-MER en het ontwerp bestemmingsplan alsmede over de te houden inloopavond voor bewoners en andere belanghebbenden op 21 februari 2008, waar zij zich nader kunnen laten informeren over de plannen en hun mogelijke effecten.

7 COLOFON

Opdrachtgever	: Provincie Noord-Holland
Project	: Bestemmingsplan Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse plassen
Dossier	: B1258 01.001,
Omvang rapport	: 50 pagina's
Auteur	: Annet den Herder
Bijdrage	: Reinier Brinks
Interne controle	:
Projectleider	:
Projectmanager	:
Datum	: 22 januari 2008
Naam/Paraaf	:

DHV B.V.

*Ruimte en Mobiliteit
Laan 1914 nr. 35
3818 EX Amersfoort
Postbus 1132
3800 BC Amersfoort
T (033) 468 20 00
F (033) 468 28 01
E info@dhv.nl
www.dhv.nl*

Bijlage

Eindverslag artikel 10 BRO-reacties Voorontwerp Bestemmingsplan Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse plassen

Over het voorontwerp Bestemmingsplan “ Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse plassen” is in het kader van artikel 10 Bro 1985 overleg gevoerd met de relevante maatschappelijke partners. Daartoe is het voorontwerp bestemmingsplan ter kennisname toegezonden aan diverse (semi)overheden en maatschappelijke organisaties met het verzoek om uiterlijk 22 december 2007 op het plan te reageren. Van de gelegenheid tot

Nr.	Instantie	datum reactie
01a	Gemeente Wijdmeren, Postbus 41, 1243 ZG 's-Graveland	05.12.2007
01	Gemeente Wijdmeren, idem	20.12.2007
01c	Gemeente Wijdmeren, idem	09.01.2008
02.	Gemeene Loenen, Postbus 99, 3632 ZS Loenen aan de Vecht	20.12.2007
03.	Gemeente Breukelen, p/a A.J. Poot, Postbus 116, 3620 AC Breukelen.	04.12.2007
04.	Natuurmonumenten, p/a R. van Overeem, Postbus 9955, 1243 ZS 's-Graveland.	20.12.2007
05.	Het Watersportverbond, H.A. van de Hoef, Stationsweg 33, 3981 AB Bunnik.	21.12.2007
06.	HISWA, Postbus 102, 3970 AC Driebergen	21.12.2007
07.	VROM Inspectie Regio Noord-West, Kennemerplein 6-8, 2001 BA Haarlem	08.01.2008

het indienen van een reactie is gebruik gemaakt door de volgende overheden c.q. organisaties:

Ad 1a: Gemeente Wijdmeren:

Samenvatting brief:

In hun brief van 6 december 2007 voeren B&W van Wijdmeren aan dat de gestarte aanwijzingsprocedure van Gedeputeerde Staten is gebaseerd op een beslissing van de gemeenteraad. Gelet op de complexiteit van het plan en de verstreckende gevolgen ervan, vindt het College dat de gemeenteraad van het plan en de reactie van het college van burgemeester en wethouders daarop, op hoogte moet worden gesteld. De eerstvolgende raadsvergadering is op 7 februari 2008. Gelet hierop en op het gegeven dat de gebruikelijke reactietermijn 10-12 weken bedraagt, acht het College de reactietermijn van 4 weken veel te kort voor het geven van een adequate reactie.

Ad 1b: Gemeente Wijdmeren:

Samenvatting brief:

De brief van de gemeente Wijdmeren van 20 december 2007 is geen vooroverlegreactie, maar een reactie op de begeleidende brief bij de toegezonden "Richtlijnen m.e.r. verbetering waterkwaliteit loosdrechtse plassen". Omdat in deze brief toch een aantal punten aan de orde wordt gesteld, dat op het voorontwerp bestemmingsplan betrekking heeft, willen wij hier volledigheidshalve op ingaan.

1. Het college vraagt zich af wat de toevoeging van de 'Hilversumsch Kanaal variant' rechtvaardigt, terwijl deze variant niet is opgenomen in het voorontwerp bestemmingsplan.
2. Voorts heeft zij een vraag met betrekking tot een zinsnede in de brief 'dat er wordt gezocht naar een optimalisatie voor de aan te brengen verdiepingen in de Loosdrechtse plassen'. Zij wil een verduidelijking van de randvoorwaarden voor optimalisatie voor de aan te brengen verdiepingen.
3. Ten derde wijst het college erop, dat onderhavig bestemmingsplan onuitvoerbaar is zolang het overslagdepot en het leidingtracé niet in de bestemmingsplannen van de gemeente Loenen zijn opgenomen.
4. Tenslotte geeft het college aan dat het graag in vroegtijdig overleg treedt over de hogere plankosten als bedoeld in artikel 31a WRO die hoogstwaarschijnlijk uit het bestemmingsplan en de beoogde werkzaamheden zullen voortkomen.

Ad 1c: Gemeente Wijdmeren:

Samenvatting brief:

Nogmaals geeft het college aan dat het graag in vroegtijdig overleg treedt over de hogere plankosten als bedoeld in artikel 31a WRO die hoogstwaarschijnlijk uit het bestemmingsplan en de beoogde werkzaamheden zullen voortkomen. Het hoopt met de provincie overeenstemming te kunnen bereiken en wacht het voorstel van de provincie af.

Reactie op 1a, 1b en 1c.

Hoewel wij de vooroverlegpartners liever ook meer tijd hadden gegeven om te reageren, liet de krappe termijn waarbinnen het bestemmingsplan moet worden vastgesteld, geen langere reactietermijn toe dan 4 weken. Andere vooroverlegpartners hebben binnen de gegeven termijn wel van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Daarbij kan worden opgemerkt dat gelet op de voorgeschiedenis het voorontwerp bestemmingsplan voor de gemeente Wijdmeren nauwelijks iets nieuws bevat.

1. Het college van GS heeft aan de Richtlijnen voor het MER toegevoegd, dat het MER mede een onderzoek dient te bevatten naar de verschillende varianten van afvoer van het gewonnen zand via de gemeente Loenen naar het Amsterdam-Rijnkanaal, waaronder een buisleiding langs het Hilversumsch Kanaal. Dit om inzicht te krijgen in de effecten van verschillende afvoervarianten, waarbij de 'Hilversumsch Kanaal variant' als mogelijke variant is genoemd o.a. door de gemeente Loenen.

2. Gelet op de oppervlakte die al is bepaald in de aanwijzing wordt gedoeld op een optimalisatie bestaande uit het nader bepalen van de diepte van de verdiepingen of van de wijze van uitvoeren.
3. De provincie en AGV willen zo spoedig mogelijk een (vervolg)gesprek met de gemeente Loenen over het tracé van de pijpleiding en de locatie van het zanddepot.
4. In de aanbiedingsbrief van het ontwerp- bestemmingsplan aan de gemeente Wijdmeren heeft de provincie aangegeven bereid te zijn op het verzoek van de gemeente in te gaan, mits de gemeente vooraf aangeeft wat zij concreet verstaat onder 'hogere plankosten' en waarop deze betrekking zouden moeten hebben.

Ad 2: Gemeente Loenen:

Samenvatting brief:

Algemeen: Het college van burgemeester en wethouders concludeert dat het voorontwerp bestemmingsplan niet uitvoerbaar is nu geen overeenstemming (meer) bestaat over het tracé en het zandoverslagdepot waarmee het uit de verdiepingen afkomstige zand moet worden afgevoerd.

1. Aan een concept voorontwerp bestemmingsplan voor de voorkeursvariant van AGV voor de persleiding van oost naar west door de polder Mijnden met kruising van de Vecht en de Rijksstraatweg ten noorden van Nieuwersluis, alsmede het zanddepot aan het Amsterdam-Rijnkanaal ten zuidwesten van de kern Loenen heeft het college van burgemeester en wethouders op 28 oktober 2003 besloten medewerking te verlenen onder een aantal voorwaarden. Bij de daarop volgende raadsbehandeling heeft DWR/AGV niet voldoende helderheid gegeven waarom niet gekozen is voor alternatieve oplossingen en andere locaties zoals het vervoer via schepen via het Hilversumsch Kanaal. DWR heeft de raadvragen niet op voldoende wijze beantwoord.
2. Sinds de besluitvorming in 2003/2004 hebben enkele belangrijke beleidswijzigingen plaatsgevonden, die gevolgen hebben voor de voorkeursvariant van AGV. De gemeente Loenen acht het door de genomen beleidswijzigingen nauwelijks haalbaar om het leidingtracé door de polder Mijnden en het zanddepot aan het Amsterdam-Rijnkanaal te realiseren.
3. Overigens wordt in het bestemmingsplan geen maximale termijn genoemd. Uitgegaan wordt van de planperiode van 10 jaar maar zekerheid wordt hierover in het bestemmingsplan niet gegeven. Dat is niet juist en niet voldoende onderbouwd.
4. Het bestemmingsplan Waterkwaliteitsverbetering Loosdrechtse Plassen beperkt zich tot het grondgebied van de gemeente Wijdmeren, maar er is al een deel van het leidingtracé aangegeven tot aan de grens met de gemeente Loenen aansluitend op de polder Mijnden. Welk leidingtracé en welke locatie voor zandopslag aan het Amsterdam Rijnkanaal het zal worden, de gemeente betwijfelt ten eerste of de gemeente en de provincie Utrecht uiteindelijk het vervolg hiervoor oppakken door ook de bestemmingsplannen in de gemeente Loenen te herzien. Op dit moment is de

gemeente Loenen hiervan zeker geen voorstander. Het is derhalve niet juist in het bestemmingsplan Loosdrechtse Plassen te veronderstellen dat de bestemmingsplannen in de gemeente Loenen zullen worden herzien. Met het voorkeurstracé van AGV stemt het college van B&W niet in. Er bestaat op dit moment geen enkele overeenstemming over een tracé. Het bestemmingsplan Loosdrechtse Plassen is derhalve niet uitvoerbaar, omdat de afvoer van het zand niet voldoende geregeld is.

Reactie op 2 Gemeente Loenen

1. Het is jammer, dat het college de conclusie over de onuitvoerbaarheid van het bestemmingsplan al trekt voordat ze kennis heeft kunnen nemen van het PlanMER. Met betrekking tot vier van de genoemde belangrijkste voorwaarden, die het college in 2003 aan medewerking aan het voorontwerp-bestemmingsplan Zandtransport met het voorkeurstracé van AGV en een zanddepot ten zuidwesten van de kern Loenen aan de Vecht stelde, is in het MER onderzoek gedaan en zijn conclusies getrokken.
 - a) Uitsluiten van geluidoverlast. In het PlanMER (deel B par 4.6.1.) wordt ten aanzien van de persleiding geconstateerd dat deze geen relevante hoeveelheid geluid uitstraalt. De enige relevante geluidbron van het zandtransport is de boosterinstallatie, die nodig is om het zand door de persleiding te persen. Deze boosterinstallatie staat aan de rand van de Loosdrechtse Plassen en zijn geluidniveau op Loenens grondgebied is erg laag.
Het overslagdepot geeft wel een significante geluidemissie. Deze zal van 7.00 uur tot 21.00 uur in bedrijf zijn, waardoor voor de geluidemissie de avondperiode bepalend zal zijn.
De dichtstbijzijnde woningen liggen aan de overzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal ten noordwesten en ten zuidwesten van het overslagdepot. De afstand tot deze woningen bedraagt respectievelijk circa 200 en 700 meter. Ten oosten van het depot wordt de nieuwe woonwijk Cronenburgh gerealiseerd tegen de bestaande kern van Loenen. De afstand van het zanddepot tot de dichtstbijzijnde woningen in deze wijk bedraagt ca. 350 m. De geluidbelastingen van de NW woning, de ZW woning en van de woonwijk Cronenburgh bedragen in de dagperiode resp. 38, 32 en 36 dB(A) en in de avondperiode 37, 30 en 35 dB(A). Deze geluidbelastingen voldoen aan de Handreiking Industrielawaai, met uitzondering van de avondperiode voor de NW woning.
 - b) Nu de begrenzing van het golfterrein formeel planologisch vastligt, zal deze in acht genomen moeten worden.
 - c) De consequenties voor het te beschermen dorpsgezicht, de nieuwbouwwijk/ kern Loenen aan de Vecht, voor het golfterrein en voor de ecologische verbindingzone kunnen als volgt worden beschreven.
Voor het beschermde dorpsgezicht Nieuwersluis, dat bestaat uit de versterking Nieuwersluis met enkele daarbijbehorende gebouwen en de daaromheen gelegen open weilanden die zicht bieden op dit dorpsgezicht, betekent het dat er een persleiding komt te liggen aan de buitenrand van die weilanden, langs een sloot, en op aanzienlijke afstand van de beschermde bebouwing. Met zijn doorsnede van 2 x 60 cm zal deze slechts een minieme visuele inbreuk betekenen, die bovendien tijdelijk. Voor de nieuwbouwwijk Cronenburgh worden de geluidniveaus door de

werkzaamheden op het zanddepot wel enigszins hoger dan het huidige achtergrondniveau, maar ze blijven voldoen aan de Handreiking Industrielawaai. Voor de woningen aan de buitenzijde van de wijk betekent het daarnaast visuele hinder. Het zanddepot is niet heel dichtbij de wijk gelegen, de afstand bedraagt toch minimaal 350 meter maar gezien de omvang van het zanddepot zal het door de bewoners van de woningen aan de buitenzijde van de wijk zeker als een inbreuk op het uitzicht op het open weideland worden ervaren. De invloed op de kern van Loenen is gezien de afstand tot persleiding en zanddepot verwaarloosbaar klein. Provincie en AGV willen graag in overleg treden met de gemeente Loenen over eventuele aanvullende maatregelen om bovengenoemde overlast voor de bewoners van Nieuwersluis en van de wijk Cronenburgh zoveel mogelijk te verminderen. Voor het golfterrein betekent dit dat de begrenzing van het golfterrein, zoals neergelegd in de artikel 19 vrijstelling een randvoorwaarde is voor de begrenzing van het zanddepot, zoals onder punt 3 aangegeven. Zodra al het zand uit de Loosdrechtse Plassen is afgevoerd kan het terrein van het zanddepot een andere bestemming krijgen, zoals natuur of het kan toegevoegd worden aan het golfterrein.

- d) Een vierde voorwaarde betreft het niet aantasten van de flora en fauna, de waardevolle slootvegetaties en de te realiseren ecologische verbindingszone. Het leidingtracé leidt niet tot ernstige tijdelijke of permanente effecten op flora en fauna. Door zorgvuldige aanleg, zullen bijzondere slootvegetaties gespaard kunnen blijven. De aanleg van het leidingtracé staat, op termijn, de realisatie van de EVZ niet in de weg. Habitatvernietiging treedt wel op ter plaatse van het zanddepot. Door de druk van het opgeslagen zand, zal de bodemstructuur permanent veranderen. De plantengemeenschappen die voorkomen op de locatie van het zanddepot zijn vrij algemeen in deze omgeving. Door natuurontwikkeling kunnen na verwijdering van het zanddepot wel hoge natuurwaarden ontstaan. Omdat de bestemming van het gebied na afloop van de werkzaamheden onbekend is, zijn hierover geen uitspraken gedaan in de effectbeoordeling.
 - e) De vijfde voorwaarde betreft de gewenste looptijd van 5 jaar en beëindiging van het project uiterlijk in 2010: In het planMER is uitgegaan van een uitvoeringsperiode van 10 jaar om de effecten bij een maximale uitvoeringsperiode te kunnen berekenen. Deze termijn is nu in de planvoorschriften vastgelegd. In het ontwerp bestemmingsplan is het beperken van de overlasttermijn zeker een aandachtspunt. Het streven van Waternet als initiatiefnemer van het project is er op gericht om de uitvoeringstermijn zo veel mogelijk terug te brengen naar 5 jaar om de duur van de overlast vanwege de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Dit streven is in de toelichting opgenomen. Bij het besluitMER die aansluitend hierop voor de Ontgrondingenwetvergunning moet worden gemaakt, worden de effecten van optimalisaties van de uitvoeringswijze nader onderzocht, waaronder de uitvoeringstermijn.
2. Voor wat betreft de genoemde beleidswijzigingen na 2003/2004 met hun beperkingen merken wij op, dat wij graag in overleg willen treden met de gemeente Loenen om te bespreken welke mogelijkheden er wel zijn.
 3. Voor de bestemmingen Water en Natuur geldt geen maximale termijn. De bestemming leidingtracé is nodig voor de uitvoering van het project. Omdat een bestemmingsplan onder de nieuwe Wro zeker om de 10 jaar moet worden herzien,

kan deze laatste bestemming na afloop van de 10 jaarsplanperiode worden gewijzigd. De maximale uitvoeringstermijn van de werkzaamheden van 10 jaar is nu in de voorschriften van het bestemmingsplan vastgelegd.

4. Zoals onder punt 2 is aangegeven willen wij graag op korte termijn met B&W van Loenen overleggen over de mogelijkheden die er wel zijn. Overigens wordt in de toelichting (Hoofdstuk 3, par. Technische uitvoering) alleen het volgende vermeld: “ In de bestemmingsplannen van de gemeente Loenen is de aanleg van het leidingtracé en het overslagstation niet opgenomen. Deze bestemmingsplannen dienen derhalve eveneens gewijzigd te worden.”

Ad 3: Gemeente Breukelen

Samenvatting brief:

Algemeen: Voor de gemeente Breukelen is het gelet op de korte termijn niet mogelijk om een uitgebreide reactie op het voorontwerp bestemmingsplan te geven. Er is vanwege het ontbreken van het MER onvoldoende inzicht in de gevolgen van de aanleg van in het ontwerp bestemmingsplan geprojecteerde putten voor de omgeving.

Reactie op 3 Gemeente Breukelen

De brief van de gemeente Breukelen wordt voor kennisgeving aangenomen. Bij de terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan en het MER zal de gemeente kennis kunnen nemen van de daarbij ter inzage gelegde uitgebreide informatie en indien alsnog gewenst een zienswijze kunnen indienen.

Ad 4: Natuurmonumenten

Samenvatting brief:

1. Algemeen: Natuurmonumenten kan over het algemeen instemmen met het voorontwerp bestemmingsplan dat de aanleg van verdiepingen in de Loosdrechtse plassen mogelijk maakt. Er zijn echter nog een aantal punten niet duidelijk, die in het komende plan-MER hopelijk verduidelijkt zullen worden.
2. De effecten die optreden tijdens de uitvoeringsfase van de verdieping van de Loosdrechtse plassen moeten niet worden onderschat en daarom worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. In paragraaf 4.5 ‘Ecologie’ van het voorontwerp bestemmingsplan is een samenvatting opgenomen van de voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De samenvatting bevat echter veel onzekerheden en er wordt gesteld dat er te weinig data zijn om de effecten in te kunnen schatten.
3. Natuurmonumenten maakt zich zorgen over het intact blijven van de veenlaag omdat niet zeker is dat deze laag over een zo grote oppervlakte gelijkmatig zal zakken. In paragraaf 4.3 van het ontwerp bestemmingsplan wordt alleen gesteld dat wordt

geprobeerd het verlagingsproces zo gecontroleerd mogelijk te laten verlopen waarbij de deklaag van veen zoveel intact wordt gelaten.

4. In het ontwerp bestemmingsplan staat dat er grondwater wat wordt gebruikt om het zand naar boven te pompen. Dit grondwater heeft een hogere fosfaatconcentratie en wat in de plassen kan komen als het retourwater daarin wordt geloosd. In paragraaf 4.4 'Hydrologie en waterbodemkwaliteit' worden drie manieren aangedragen om de toename van fosfaat in de plassen te voorkomen maar staat niet duidelijk verwoord welke maatregel daadwerkelijk wordt uitgevoerd.
De voorkeur van Natuurmonumenten gaat uit naar de derde maatregel waarbij het retourwater opnieuw wordt gebruikt als injectiewater voor de zandwinning. Op deze manier kan er ook geen sulfaat meekomen (zoals bij defosfatering het geval zou zijn) en hoeft er tevens geen gebiedsvreemd water in de plassen worden ingelaten.

Reactie op 4 Natuurmonumenten

1. In zijn algemeenheid kan worden opgemerkt, dat alle genoemde aandachtspunten die Natuurmonumenten in zijn positieve reactie op het plan noemt, in de toelichting van het *ontwerp* bestemmingsplan, die is aangepast op het Plan-MER (dat parallel aan het ontwerp-bestemmingsplan is opgesteld) of in het MER zelf aan de orde komen.
2. De in het voorontwerp bestemmingsplan opgenomen tekst is nog gebaseerd op de voortoets uit het voorjaar van 2007. Bij het ontwerp-bestemmingsplan en planMER behoort een geheel geactualiseerde passende beoordeling. Daarin zijn de effecten die optreden tijdens de uitvoering van de verdiepingen van de Loosdrechtse Plassen uitvoerig beoordeeld. Gezien de lange looptijd zijn, naast de permanente effecten, ook de tijdelijke effecten uitvoerig behandeld. Uitgangspunt van de beoordeling is dat alle soorten en habitattypen uiteindelijk sterk profiteren van de verbetering in waterkwaliteit. Daarbij is de verstoring, door de tijd heen, van invloed op een relatief klein oppervlak van de betreffende habitattypen. De soorten hebben dus tijdens de uitvoering voldoende alternatieve locaties binnen de plassen om naar uit te wijken. In het BesluitMER zullen de mitigerende maatregelen in detail worden uitgewerkt, om de tijdelijke effecten tot een minimum te beperken. Op basis van de beoordeling van tijdelijke effecten en sterk positieve permanente effecten wordt ervan uitgegaan dat nog bestaande onzekerheden niet kunnen leiden tot grote effecten.
3. In het MER wordt aangegeven, dat de slecht doorlagende slib- en veenlaag niet actief wordt verwijderd.. De veenlaag zal bij het onderzuigen echter wel worden geperforeerd. De vraag hoe groot de kans is dat de veenlaag bij het onderzuigen 'breekt' en welke mogelijkheden er zijn om dit te voorkomen of te beperken is een vraag over de wijze van uitvoering, waarop zal worden ingegaan in het Besluit-MER, ten behoeve van de Ontgrondingenvergunning, dat na het planMER zal worden opgesteld.
4. Het onderwerp beperking van de negatieve effecten van het retourwater op de waterkwaliteit van de Loosdrechtse Plassen is een uitvoeringsaspect en zal in het Besluit-MER worden meegenomen.

Ad 5: Het Watersportverbond

Samenvatting brief:

Algemeen: Het watersportverbond onderschrijft het belang van de natuurlijke waarden in de Loosdrechtse plassen maar maakt zich ernstige zorgen vanwege de vele vormen van watersport die nu plaats vinden aangezien de watersport zowel een recreatief, sportief als economisch belang vertegenwoordigt.

1. Vanuit de watersport mag de vanuit de natuur genoemde gewenste helderheid van het water een lager helderheidsniveau hebben. De zwemkwaliteit is volgens metingen goed en het huidige doorzichtheden vormt geen belemmering voor het huidige gebruik van de Loosdrechtse plassen.
2. Het watersportverbond acht vooral het verwijderen van de losse bagger in de havens en dan met name de in het noordwesten van de plas hoogst noodzakelijk.
3. Het voorontwerp bestemmingsplan geldt voor een planperiode van 10 jaar. De geschatte termijn van 10 jaar lijkt vooral te zijn ingegeven door de mogelijke afzet van het zand en minder op het bereiken van de gewenste doorzichtigdoelstellingen. Het watersportverbond wijst erop dat de waterkwaliteitsverbetering in de oorspronkelijke plannen al zou zijn gerealiseerd en de overlast beperkt zou zijn tot 2 a 3 jaar. Het watersportverbond vindt de maximale termijn niet duidelijk en niet wenselijk.
4. In onderliggende nota's zijn uitspraken over o.a. het aanbrengen van verondiepingen en velden met waterplanten in de Loosdrechtse plassen. Deze ontwikkelingen zijn slecht te verenigen met recreatie en in het bijzonder wedstrijdzeilen. Het watersportverbond acht het wenselijk dat er een duidelijke visie in het bestemmingsplan wordt opgenomen hoe recreatie en natuur in de Loosdrechtse plassen samengaan.

Reactie op 5 Watersportbond

Algemeen: Op het moment dat het voorontwerp-bestemmingsplan uitkwam, was het Plan-MER nog niet beschikbaar. Bij het ontwerp-bestemmingsplan is het Plan-MER afgerond en is de toelichting op de hoofdzaken van onderstaande punten geactualiseerd.

1. Ongetwijfeld is de chemische waterkwaliteit voldoende om te kunnen zwemmen en geeft het degenen die er in zwemmen geen aanleiding voor klachten. De doelstelling van het ontwerp bestemmingsplan is het water van de Loosdrechtse Plassen weer helder te maken om zowel beter te voldoen aan de huidige functie van recreatiegebied (o.a. zwemmen) als natuurgebied. Voor wat betreft het zwemmen voldoen de Loosdrechtse Plassen niet aan de normstelling van het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden. Daarin is bepaald dat oppervlaktewater dat is

- ingericht voor het zwemmen of baden een doorzicht moet hebben van tenminste 1 meter. De doelstellingen voor natuur en recreatie lopen derhalve parallel.
2. De verdiepingen bieden voldoende ruimte voor het bergen van bagger uit de jachthavens en vaargeulen, die de beheerders van de jachthavens en de vaargeul kunnen benutten. Tevens bieden de verdiepingen een (duurzame) oplossing voor deze baggerproblematiek door aanwas van baggerslib in de jachthavens en vaarroutes te verminderen.
 3. In het planMER is uitgegaan van een uitvoeringsperiode van 10 jaar om de effecten bij een maximale uitvoeringsperiode te kunnen berekenen. In het ontwerp bestemmingsplan is het beperken van de overlasttermijn zeker een aandachtspunt. Daarom is daarin aangegeven dat de maximale uitvoeringsperiode weliswaar 10 jaar bedraagt, maar dat het streven erop is gericht om de uitvoeringsperiode te beperken tot 5 jaar. Vooralsnog gaan we er van uit, dat de verdiepingen niet tegelijkertijd worden aangelegd.
 4. In dit bestemmingsplan worden geen mogelijkheden opgenomen voor het aanbrengen van verondiepingen en velden met waterplanten. Het heeft alleen betrekking op de drie verdiepingen met een diepte van maximaal 14 meter en het bijbehorende leidingtracé. Wel wordt beoogd, dat door de aanleg van de verdiepingen het lichtklimaat van de niet verdiepte deel van de plassen verbetert, er waterplanten gaan groeien en het water helder wordt. De plassen worden daardoor aantrekkelijker voor het zwemmen, het vissen en het kanoën en wellicht ook voor nieuwe watersporten in de Loosdrechtse Plassen, zoals duiken. Voorts hebben de verdiepingen ook positieve effecten voor het (wedstrijd)zeilen en recreatievaren, omdat de aanwas van baggerslib in de jachthavens en de vaarroutes duurzaam vermindert (met name doordat de slibconcentratie lager is). Uit historische gegevens blijkt dat kranswieren en fonteinkruiden in het verleden in de Loosdrechtse Plassen hebben gestaan. Van beide soorten zullen naar verwachting met name de kranswieren terugkomen. Kranswieren zullen waarschijnlijk domineren. Deze groeien echter niet tot aan het wateroppervlak, dus daar zal de zeilsport weinig hinder van ondervinden. Als er naast de dominante kranswieren ook hier en daar wat fonteinkruid aanslaat dan is er kans op doorgroeien tot aan het wateroppervlak. Mocht deze het (wedstrijd)zeilen gaan hinderen, dan zullen er beheersmaatregelen moeten worden getroffen, zoals bijvoorbeeld het periodiek maaien van deze waterplanten. Net zoals op vele recreatiemeren in Nederland recreatie en natuur goed samengaan is dat ook het geval op de Loosdrechtse Plassen. De provincie en AGV willen graag ruimschoots voor de start van de uitvoering overleggen met de betrokken overheden en organisaties om te zorgen dat de aanleg van de verdiepingen en het beheer van de onderwaterflora zo goed mogelijk blijft samengaan met de belangen van de recreatie.

Ad 6. Hiswa

Samenvatting brief:

De Hiswa reageert positief op het voorontwerp bestemmingsplan vanwege het planologisch mogelijk maken van het Herstelplan Loosdrechtse Plassen, te weten drie verdiepingen in de Loosdrechtse Plassen. In de afgelopen jaren gaf de Hiswa steeds aan achter het Herstelplan Loosdrechtse Plassen te staan omdat het een oplossing biedt voor

1,5 miljoen kuub bagger, verbetering van de waterkwaliteit, het herstel van de oude helderheid van de plassen, de eisen van de Kaderrichtlijn Water en de betaalbaarheid en meeliftmogelijkheden voor ondernemers.

Reactie op 6 Hiswa

Deze positieve reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.

Ad 7: VROM Inspectie

Samenvatting brief:

De VROM-Inspectie deelt mede dat in het kader van het streven naar één gebundelde rijksreactie, geen van de Rijkspartners aanleiding heeft gezien tot het maken van opmerkingen.

Reactie op VROM Inspectie

Deze reactie is voor kennisgeving aangenomen.